

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΛΖ'
ΤΕΥΧΟΣ 146
ΑΠΡΙΛΙΟΣ,
ΜΑΪΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

«... ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῆ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν...» (Ἰωάν. 8,6)

Ἔργον Πάσχα 2018

Ἦταν ἓνα ζεστό ἀπόγευμα καὶ παρακολληθοῦσα τὰ παιδιὰ πού ἔπαιζαν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων στὸ Βόρειο Καμερόν. Ἔπαιζαν σχεδιάζοντας ἐπάνω στὴν ἄμμο. Τὴν προσοχή μου τράβηξε ἓνα μικρὸ κορίτσι πού σχεδίασε ἓνα σταυρὸ σ' ἓνα κύκλιο καὶ ἄρχισε νὰ τὸν δια-

κοσμεῖ μέ τ' ἀποτυπώματα πού ἄφηναν τὰ δάκτυλά του.

Μοῦ θύμισε μιά σκηνή ἀπὸ ἓνα παλιὸ διήγημα πού ἀναφερόταν στὴ ζωὴ τῶν πρώτων χριστιανῶν, τότε πού τὸ σημάδι τοῦ σταυροῦ, τὸ ψάρι ἢ τὸ χριστόγραμμα, ἀποτελοῦσαν κώδικες ἐπικοινωνίας καὶ ἀναγνωριστικὰ σημεῖα τῶν «παντὶ τρόπῳ» διωκομένων «μαθητῶν τοῦ Ναζωραίου».

Αὐτὸ τὸ σημάδι καὶ «σημεῖον» τοῦ Σταυροῦ, σύμβολο τοῦ Πάθους, τῆς θυσίας καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι πού προσπαθοῦμε μιά «δράκα» ἀνθρωπινὰ χαράξουμε στὶς καρδιές τῶν νεοφώτιστων ἀδελφῶν μας, σάν ὄπλο πίστεως καὶ δυνάμεως τῆς προσδοκίας τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως, ἐλπίζοντες σὲ «οὐριους ἀνέμους», οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ τὸ σβήσουν στό πρώτο φύσημα.

Αὐτὸ τὸ «σύσσημον» τῆς ἀγάπης, χαραγμένο ἐπάνω στὴν πυρακτωμένη ἄμμο τοῦ Βορείου Καμερόν, σὰς ἀποστέλλουμε καὶ τοῦτο τὸ Πάσχα διαδηλώνοντας τὴν κοινὴ πίστη μετὰ τῶν «πρεσβυτέρων ἀδελφῶν μας», αἰτοῦντες τὴν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι, φιλάδελφο καὶ προσευχητικὸν μνῆμα «ἵνα μὴ ἡ λήθη ἀποκάμει τὰς καρδίας ἡμῶν...».

Μετὰ τῆς τοῦ Ἀναστάντος ἀγάπης καὶ εὐχῶν

Ἦ Ὁ Καμερόν Γρηγόριος

«ΠΟΡΕΙΑ ΕΝ ΑΓΙΩ ΠΝΕΥΜΑΤΙ. ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑ»: ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΟΥΣΑ ΤΗΣ ΤΑΝΖΑΝΙΑΣ

Στήν Ἀρούσα τῆς Τανζανίας πραγματοποιήθηκε τό 14ο Παγκόσμιο Συνέδριο γιά τήν Ἱεραποστολή καί τόν Εὐαγγελισμό (8-13 Μαρτίου 2018). Ἦταν ἡ πρώτη κορυφαία διαχριστιανική συνάντηση παγκόσμιας ἐμβέλειας μετά τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Συγκέντρωσε ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι πάνω ἀπό 1000 ἱεραποστόλους καί καθηγητές ἱεραποστολικῆς ἀπ' ὅλες τίς χριστιανικές παραδόσεις, κυρίως μέ τήν πλούσια πνευματική Ἀφρικανική παράδοση, ἡ Ὁρθόδοξη ἔκφραση τῆς ὁποίας ἄφησε ὄλους ἔκπληκτους.

Ἡ πρόνοια, τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ μέ ἀπρόβλεπτο καί πέρα ἀπό κάθε φαντασία τρόπο. Αὐτό, ἀλλήλωσε μαρτυρεῖται καί στήν Ἁγία Γραφή: «τό πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ» (Ἰω. 3,8). Στόν εὐαγγελιστή Ἰωάννη, ὅπως καί στήν πρωτοχριστιανική παράδοση, ἡ χριστιανική κοινότητα δέν ἐκλαμβάνεται οὔτε ὡς καθίδρυμα, οὔτε ὡς σύστημα μ' ἓνα λογικά καθορισμένο σύνολο δογμάτων καί συγκεκριμένη δομή, οὔτε ἀπλῶς καί μόνο ὡς διακήρυξη τοῦ χαρμόσунου μν-

ύματος τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλά μᾶλλον ὡς κοινωνία μέ τόν Χριστό, ὅταν τηροῦμε τόν λόγο του καί πιστεύουμε σ' αὐτόν πού τόν ἔστειλε, ἀκριβῶς ὅπως ὁ Χριστός εἶναι σέ κοινωνία μέ τόν Πατέρα (10,30-17,21). Εἴμαστε «ἐκ τῆς ἀλήθειας», ὅταν ἀκοῦμε τή φωνή του, ἀκριβῶς ὅπως τά πρόβατα ἀκοῦν τή φωνή τοῦ καλοῦ ποιμένα (10,1 ἐξ.) καί ἀκολουθοῦν πιστά τίς ἐντολές του. Ὅλ' αὐτά συμβαίνουν, ὅταν «μεταμορφωθοῦμε», ὅταν δηλαδή ἀλλάξουμε τρόπο ζωῆς, ὅταν ἀναγεννηθοῦμε «ἄνωθεν» (3,3), καί «ἐκ Πνεύματος» (3,5).

Αὐτή ἡ Πνευματολογική, καί ὡς ἐκ τούτου Τριαδολογική, καί συνεπῶς «σχεσιακή» διάσταση τῆς χριστιανικῆς Ἱεραποστολῆς, ἡ ὁποία μέ τήν οὐσιαστική συνδρομή τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας εἶχε πρῖν ἀπό μερικές δεκαετίες διατυπωθεῖ στήν οἰκουμενική κίνηση ὡς *missio dei*, ἔλαβε τήν τελική της μορφή στό ἱεραποστολικό αὐτό Συνέδριο τῆς Ἀρούσας. Ἐνα ἀπό τά βασικά θέματα πού συζητήθηκαν στήν Ἀρούσα ἦταν τό πῶς πρέπει ἡ χριστιανική Ἱεραπο-

στολή και ο Ευαγγελισμός να διεξάγεται αυθεντικά και σύμφωνα με το θέλημα του Χριστού.

Ὡς Ὁρθόδοξος εἶμαι ἀρκετά ἱκανοποιημένος, διαπιστώνοντας νά ἐπαναλαμβάνεται μέ ἔμφαση ἡ σχεσιακή καί ὀλιστική διάσταση τῆς ἀποστολῆς τοῦ Θεοῦ: πνευματική καί ὑλική, καταλήγοντας δηλαδή σ' ἕναν ὀρισμό τῆς μαθητείας, πού ἀσκεῖται πρὸς τὰ ἔσω, στόν ἐσωτερικό ἑαυτό μας, πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τόν Θεό, καί μόνο ἔπειτα πρὸς τὰ ἔξω, στήν ἀνθρώπινη κοινωνία, ἀλλήλα καί πρὸς τό σύνολο τῆς κτιστῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ¹.

Στό τελευταῖο του Μήνυμα ὑπογραμμίζεται:

«Παρά τίς κάποιες ἀμυδρές ἐλπίδες, θά πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε πῶς κυριαρχοῦν δυνάμεις πού ὀδηγοῦν στό θάνατο, πού κλονίζουν τήν παγκόσμια τάξη καί προσβάλλουν πολλούς. Παρατηροῦμε τήν ἀλόγιστη συσσώρευση πλοῦτου, λόγω ἐνός παγκόσμιου χρηματοπιστωτικοῦ συστήματος, τό ὁποῖο χαρίζει πλοῦτο στούς λίγους καί κάνει φτωχοῦς τοῦς πολλούς. Αὐτή εἶναι ἡ ρίζα καί αἰτία πολλῶν σημερινῶν πολέμων, συγκρούσεων, οἰκολογικῆς καταστροφῆς καί δυστυχίας. Ἔχουμε ἐπίγνωση ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού βρίσκονται στό περιθώριο τῆς ζωῆς φέρουν τό βαρύτερο φορτίο αὐτῆς τῆς καταστάσεως. Τό παγκόσμιο ἱμπεριαλιστικό σύστημα ἔχει καταστήσει τή χρηματοπιστωτική ἀγορά ἕνα ἀπό τὰ εἰδωλα τῆς ἐποχῆς μας καί ἔχει ἐνισχύσει τίς κουλτοῦρες ἐπικυριαρχίας καί διακρίσεων, πού συνεχίζουν νά περιθωριοποιοῦν καί νά ἀποκλείουν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, κρατώντας τους σέ συνθήκες εὐπάθειας καί ἐκμετάλλευσης».

Παρόμοια ἀποψη διατύπωσε καί ἡ Ὁρθόδοξη συνοδική ἱεραποστολική διακήρυξη, πού υἱοθετήθηκε ἀπό τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο μέ τίτλο: «Ἡ ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στόν σύγχρονο κόσμο»: «Τό χάσμα μεταξύ πλουσίων καί πτωχῶν διευρύνεται δραματικῶς ἐξ αἰτίας τῆς οικονομικῆς κρίσεως, ἡ ὁποία εἶναι συνήθως ἀποτέλεσμα κερδοσκοπίας χωρὶς φραγμούς ἐκ μέρους οικονομικῶν παραγόντων, συγκεντρώσεως τοῦ πλοῦτου εἰς χεῖρας ὀλι-

γων καί στρεβλῆς οικονομικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία, στερουμένη δικαιοσύνης καί ἀνθρωπιστικῆς εὐαισθησίας, δέν ἐξυπηρετεῖ, τελικῶς, τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τῆς ἀνθρωπότητος. Βιώσιμος οικονομία εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία συνδυάζει τήν ἀποτελεσματικότητα μετά δικαιοσύνης καί κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Ὑπό τὰς τραγικὰς ταύτας καταστάσεις, κατανοεῖται ἡ τεραστία εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας διὰ τήν καταπολέμηση τῆς πείνης καί πάσης ἀλλῆλης μορφῆς ἐνδείας ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν τοιοῦτον φαινόμενον εἰς τήν ἐποχήν μας, κατά τήν ὁποίαν αἱ χώραι ζοῦν ὑπό καθεστῶς παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, ὑποδηλοῖ τήν σοβαράν κρίσιν ταυτότητος τοῦ συγχρόνου κόσμου, διότι ἡ πείνα οὐχί μόνον ἀπειλεῖ τό θεῖον δῶρον τῆς ζωῆς ὀλοκλήρων λαῶν, ἀλλήλα καί θίγει τό μεγαλεῖον καί τήν ἱερότητα τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, συγχρόνως δέ προσβάλλει καί τόν ἴδιον τόν Θεόν. Διά τοῦτο, ἂν ἡ μέριμνα διὰ τήν ἰδικήν μας τροφήν εἶναι θέμα ὑλικόν, ἡ μέριμνα διὰ τήν τροφήν τοῦ συνανθρώπου μας εἶναι θέμα πνευματικόν (Ἰακ. β', 14-18). Ἀποτελεῖ, ἐπομένως, ἀποστολήν ὄλων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν νά ἐπιδεικνύουν ἀλληλεγγύην καί νά ὀργανώνουν ἀποτελεσματικῶς τήν βοήθειαν των πρὸς τοῦς ἐνδεεῖς ἀδελφούς» (παρ. 4-5).

Τό μήνυμα τοῦ Συνεδρίου τῆς Ἀρούσας, περιλαμβάνει μιὰ σειρά κλήσεων, μέ τήν ἔννοια δεσμευτικῶν καθηκόντων, πού ὄλοι οἱ χριστιανοί ὀφείλουν νά ἀκολουθοῦν, καί τελειώνει μέ προσευχή.

Τό ἐπίκεντρο τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ μεταμόρφωση, τόσο τοῦ ἑαυτοῦ μας, ὅσο καί τοῦ κόσμου. Αὐτό πού ἱκανοποιεῖ τοῦς Ὁρθοδόξους εἶναι ἡ ἀναφορά στήν θεολογία περὶ «θεώσεως»: «Ἡ μαθητεία Χριστοῦ εἶναι τόσο δῶρο ὅσο καί κλήση, νά εἴμαστε συνεργοί τοῦ Θεοῦ γιά τήν μεταμόρφωση τοῦ κόσμου. Κάτι πού οἱ θεολόγοι τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ὀνόμαζαν "θέωση", ὄντας δηλαδή κοινοί τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, συμμετέχουμε καί στήν ἀποστολή τοῦ Θεοῦ (missio dei)».

*Πέτρος Βασιλειάδης
Ὁμότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.*

1. Γιά μιὰ πλήρη καί πιό ἐκτεταμένη ἀποτίμηση τοῦ Συνεδρίου, βλ. τό ἄρθρο μου «Πορεία ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι», ἀλλήλα ... ἀπό Ὁρθόδοξη σκοπιά: Τό Συνέδριο Παγκόσμιας Ἱεραποστολῆς καί οἱ Διορθόδοξες σχέσεις», στόν ἱστότοπο [amen: http://www.amen.gr/](http://www.amen.gr/)

article/poreia-en-agio-pnevmati-alla-apo-orthodoksi-skopia-to-synedrio-pagosmias-ierapostolis-kai-oi-diorthodokses-sxeseis, ἀνάρτ. 19 Μαρτίου 2018.

ΜΥΡΩΝ ΚΤΙΣΤΑΚΗΣ

Ὁ νέος Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας

Συνήλθεν, υπό τήν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος εἰς τήν τακτικήν συνεδρίαν αὐτῆς σήμερον, Τετάρτην, 30ὴν Μαΐου 2018, πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένων θεμάτων.

Κατά τήν συνεδρίαν αὐτῆς, ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος ἀποδεχθεῖσα τήν οἰκιοθελή παραίτησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νέας Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλοχίου ἀπό τῆς διαποιμάνσεως τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, προτάσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐξελέξατο αὐτόν παμψηφεί Μητροπολίτην Γάνου καί Χώρας, εἰς δέ τήν οὕτως κενωθείσαν Μητρόπολιν Νέας Ζηλανδίας ἐξελέξατο, ὁμοίως παμψηφεί, τόν

Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Μύρωνα Κτιστάκην, κληρικόν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης.

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου

Βιογραφικό Σημείωμα

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐψηφισμένος Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρων (Κτιστάκης), γεννήθηκε στίς 15 Σεπτεμβρίου 1969. Μετά τήν ὁλοκλήρωση τῶν ἐγκύκλιων σπουδῶν του στό Ἡράκλειο, ἔλαβε τό πτυχίο ἀπό τό Γεωργικό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τό 1993 καί πραγματοποίησε Μεταπτυχιακές σπουδές στό Μεσογειακό Ἀγρονομικό Ἰνστιτοῦτο Χανίων. Τό 1996 ἐκάρη μοναχός στήν Ἱερά Μονή Ἀγκαράθου. Διάκονος χειροτονήθηκε τό 1997. Τό 2001 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος, χειροθετήθηκε Ἀρχιμανδρίτης καί ἔλαβε τό πτυχίο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τό 2012 ἔλαβε τό πτυχίο τοῦ Τμήματος Θετικῶν Ἐπιστημῶν καί Τεχνολογίας. Εἶναι τελειόφοιτος τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης.

Υπηρέτησε ὡς Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Ζηλανδίας. Διετέλεσε Ἠγουμενοσύμβουλος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγκαράθου καί ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης στή Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τοῦ Θρησκευτικοῦ Τουρισμοῦ. Υπηρέτησε ὡς ἐφημέριος διαφόρων Ἐνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης καί τοῦ Μετοχίου Ζωοδόχου Πηγῆς «Ἐλεούσης» τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγκαράθου. Ἀπό τό ἔτος 2015 κατεῖχε τή θέση τοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης. Ὁμιλεῖ τήν Ἀγγλική γλῶσσα. Μετέσχε σέ διάφορα διεθνή καί πανελλήνια Συνέδρια καί ἐκπροσώπησε τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κρήτης σέ διάφορες περιστάσεις καί ἐκδηλώσεις.

Ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο

Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Στέφας

Τὴν 1^η Αὐγούστου 2017 ἀναχώρησε γιὰ τὴν αἰώνια πατρίδα ὁ Ἀρχιμανδρίτης π. Γεώργιος Στέφας, πρῶν Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σταγῶν καὶ Μετεώρων. Μιά ἐπίγειος ζωὴ γεμάτη πολὺπλευρῆ ἱερὴ προσφορά στὴν στρατευομένη Ἐκκλησία καὶ σφραγισμένη μ' ἓνα ὀλιγοετές διάστημα σιωπῆς, λόγῳ προβλημάτων ὑγείας, ἔφτασε στό τέλος της. Στίς 3 Αὐγούστου ἔγινε ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία καί ἡ ταφή του, σύμφωνα μέ τὴν προσωπική του ἐπιθυμία, στὴν Ἱερά Μονή Ἁγίων Θεοδώρων, στὰ περίχωρα τῆς Καλαμπάκας.

Ὁ π. Γεώργιος γεννήθηκε τό 1931 στό χωριό Μάζι Βοιωτίας, ἀλλῆ μὲ γάλλωσε στὴν Ἀθήνα. Μαζί μέ τοὺς εὐσεβεῖς γονεῖς του ἀπό μικρὸς ζοῦσε στὴν ἀγκαλιά τῆς Ἐκκλησίας. Σπούδασε στή Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Παράλληλα ἔκανε ἄριστες σπουδές μουσικῆς, εὐρωπαϊκῆς καί βυζαντινῆς στό Ὁδεῖο Ἀθηνῶν.

Ὅταν τελείωσε τίς σπουδές του ἐντάχθηκε στὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων «Η ΖΩΗ» καί γιὰ λίγα χρόνια ἐργάσθηκε ὡς καθηγητὴς σέ Γυμνάσια τῆς Ἀθήνας.

Πολλὰ ἦταν τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, πού τόν χαρακτήριζαν. Ἐπιμελής καί συστηματικός στίς ἐργασίες πού ἀναλάμβανε, ἔμοιαζε πάντα ἀκούρατος. Εὐγενής, διακριτικός, εὐπροσῆγορος, χαμηλῶν πάντα τόνων, δημιουργοῦσε εὐχάριστη ἀτμόσφαιρα καί ἐνέπνεε ἐμπιστοσύνη. Ἰδιαίτερα ἐπιτυχημένη ἦταν ἡ ἐργασία του στὰ κατηχητικά, τίς χριστιανικές

μαθητικές ὁμάδες καί τίς κατασκηνώσεις. Μεγάλη του χαρὰ ἦταν ἡ συγκρότηση χορωδιῶν καί ἡ σύνθεση νεανικῶν τραγουδιῶν.

Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1967 ἐκάρη Μοναχὸς στὴν Ἱερά Μονή Ἀσωμάτων Πετράκη. Στίς 10 Ὀκτωβρίου 1967 ἔλαβε τὸν πρῶτο βαθμὸ τῆς Ἱερωσύνης, ἐνῶ στίς 17 Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους τὸν δεύτερο ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιο (Χαραλάμπους), ὁ ὁποῖος τοῦ ἀνέθεσε τὰ καθήκοντα τοῦ Πρωτοσυκέλλου τῆς Μητροπόλεως.

Στὴ διοικητικὴ αὐτὴ θέση καί στό πνευματικὸ ἔργο τῆς τοπικῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας στή θεσσαλικὴ γῆ ὑπηρέτησε γιὰ 24 χρόνια. «Διακρίθηκε σάν λειτουργός, ἱεροκήρυκας καί πνευματικός. Ἡ μελωδικὴ φωνή του, σέ συνδιασμό μέ τὴν ἄριστη γνώση τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἔκαναν τίς ἀκολουθίες του κατανυκτικές καί ἱεροπρεπεῖς. Τό κήρυγμά του ἦταν πάντα μεστό καί οὐσιαστικό. Κάτω ἀπὸ τό πετραχήλι του ἀναπαύτηκαν πάρα πολλὲς ψυχές, τίς ὁποῖες στήριζε μέ διακριτικότητα καί ὑπευθυνότητα», ὅπως γράφει ὁ κ. Κωνσταντῖνος Δ. Ρίζος (Περιοδικό «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ», τεῦχος 521, σελ. 210).

Παράλληλα, ἀρκετὰ πλούσιο εἶναι καί τό συγγραφικὸ του ἔργο. Ἐγράψε βιβλία καί πολλὰ ἄρθρα στὸν τοπικὸ τύπο τοῦ νομοῦ Τρικάλων καί σέ διάφορα περιοδικά. Συχνὰ ἔκανε ὁμιλίες σέ διάφορες πόλεις τῆς Ἑλλάδος μέ πνευματικὰ καί ἱεραποστολικά θέματα.

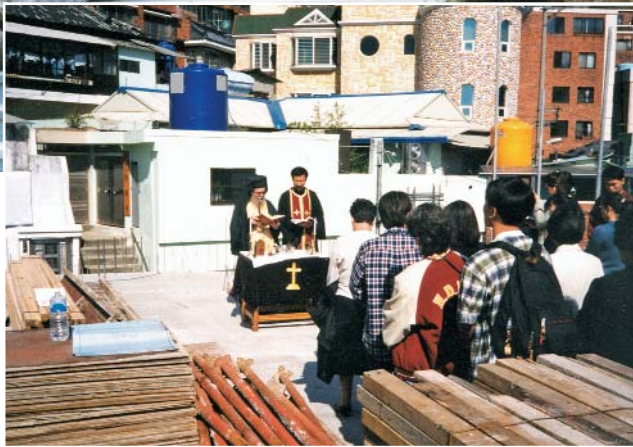
Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Διονύσιος, ὁ ἀείμνηστος Ἄρχιμ. Γεώργιος Στέφας, ὁ π. Δανιήλ Νά καί τά μέλη τῆς χορωδίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Σεουίλ τό ἔτος 1986. Μεταξύ τοῦ Ἀρχιερέως καί τοῦ π. Γεωργίου ἡ χοράρχης κυρία Angela Yeon (πάνω)

Ὁ Ἄρχιμ. Γεώργιος Στέφας, μέ διερμηνέα τόν π. Δανιήλ Νά, κηρύττει στούς πιστούς τῆς Ἑνορίας Ἁγ. Παύλου, στήν πόλη Ἰντσόν τό ἔτος 1999 (δεξιά)

Τό ἔτος 1991, ὅταν ἰδρύθηκε ἡ προσωποπαγής τότε Μητρόπολη Σταγῶν καί Μετεώρων, μέ ἐνέργειες τοῦ πρώτου Μητροπολίτη αὐτῆς μακαριστοῦ Σεραφεῖμ (Στεφάνου), ὁ π. Γεώργιος μετατέθηκε σέ αὐτήν ὡς Πρωτοσύγκελλός της. Μέ τήν ἴδια ἐπιτυχία, γιά ἐπίσης 24 χρόνια, ὑπηρέτησε καί ἀπό τή θέση

αὐτή τήν Ἐκκλησία. Ἄξιζει νά ἀναφερθεῖ καί ἡ ἴδρυση Σχοῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς καί στά Τρίκαλα καί στήν Καλαμπάκα, μέ δικές του πρωτοβουλίες καί ἐνέργειες καί τή σχετική εὐλογία καί συνεργασία, βέβαια, τῶν ἐπιχώριων Μητροπολίτων. Στίς Σχοῆς δίδασκε καί ἦταν διευθυντής ὁ ἴδιος.

Θεμελίωση Ἱεροῦ Παρεκκλησίου Ἁγίου Γεωργίου στό Πουσάν τῆς Κορέας 24/10/1999

Ἕνα ἀκόμῃ χαρακτηριστικό του ἦταν ἡ ἀγάπη καί τό ἐνδιαφέρον του γιά τήν ἐξωτερική Ἱεραποστολή. Φροντίζοντας νά ἔχει ὁ ἴδιος διαρκή ἐνημέρωση ἀπό τίς δραστηριότητες τῶν ιεραποστολικῶν κλημακίων, στή συνέχεια ἐνημέρωνε κληρικούς καί πιστούς τῆς Μητροπόλεως, ὀργάνωνε ιεραποστολικές ἐκδηλώσεις, ἔκανε σχετικές ὁμιλίες καί συνεργοῦσε στήν ἔμπρακτη συμπαράσταση στίς πολλῆς ὑλικές ἀνάγκες τῶν ιεραποστολικῶν κλημακίων. Ἄριστη ἦταν ἡ συνεργασία του μέ τό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραπο-

Περιφορά τῶν ἱερῶν Λειψάνων κατά τήν τελετή τῶν Ἐγκαίνων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Κορέας

στολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καί μέ ἄλλους ιεραποστολικούς φορεῖς. Ἔγραφε ἄρθρα σέ ιεραποστολικά περιοδικά καί ἐπιπλέον, στίς δεκαετίες 1980 καί 1990, ἀρκετές φορές διέθετε τόν χρόνο τῶν διακοπῶν του, γιά νά βοηθήσει ἐπιτόπου ιεραποστολικά κλημάκια στήν Κένυα πρῶτα καί ἀργότερα στήν Κορέα.

Ἰδιαίτερα ἀνεκτίμητη εἶναι ἡ προσφορά του στήν ἐν Κορέα Ἐκκλησία. Ἐκεῖνα ἀκριβῶς τά χρόνια γίνονταν στή Σεοῦλ μιά ἔντονη προσπάθεια μεταφράσεων ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων. Ὁ ὑπεύθυνος, τότε, τῆς Ἱεραποστολῆς στήν Κορέα π. Σωτήριος Τράμπας ζήτησε τή βοήθεια τοῦ π. Γεωργίου, μέ τόν ὁποῖον εἶχε τήν πρώτη συνεργασία ἀπό τό ἔτος 1948, στά Κατηχητικά τῶν Ἀθηνῶν.

Τό πρόβλημα πού ἀκολουθοῦσε ἦταν ἡ μουσική ἀπόδοσή τους. Κι αὐτό γιατί, ἀφενός, κανεῖς τότε ἐκεῖ δέν γνώριζε βυζαντινὴ μουσική. Καί ἀφετέρου, γιατί

Στιγμιότυπο από τή λιτάνευση Ἱερῶν Λειψάνων. Διακρίνονται ὁ μακαριστός Μητρ. Νέας Ζηλανδίας κυρός Διονύσιος, ὁ ἀπό Κορέας Σεβ. Μητροπολίτης Πισιδίας κ. Σωτήριος (Ἐπίσκοπος Ζήλων τότε), ὁ π. Γεώργιος Στέφας καί ἄλλοι κληρικοί

οἱ ὕμνοι στήν κορεατική μετάφραση ἀλλήποτε εἶχαν περισσότερες λέξεις ἢ συλλαβές κι ἀλλήποτε λιγότερες ἀπό τά ἑλληνικά. Τή λύση ἔδωσαν τά χαρίσματα τοῦ π. Γεωργίου. Γνώστης ἄριστος καί τῆς βυζαντινῆς καί τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, μέ τή θεολογική καί λειτουργική του συγκρότηση καί εὐαισθησία, ἀπέδιδε

στήν εὐρωπαϊκή σημειογραφία τό βυζαντινό μέλος. Στή συνέχεια, μέ τήν ἀπαραίτητη συνεργασία ἑλληνομαθῶν Κορεατῶν, τοποθετοῦσε τό κορεατικό κείμενο στίς κατάλληλες θέσεις, μέ προέκταση ἢ σύμπτυξη τοῦ μέλους, ὅπου χρειαζόταν, χωρίς αὐτό νά τό ἀλλιάξει.

Ἐκκολουθοῦσε ἡ φωνητική ἀπόδοση τῶν ὕμνων ἀπό τήν τότε χοράρχη κυρία Angela Yeon. Μέ δέος τοῦς ἔψαλλε ἐκείνη, γιά νά γίνει ἀπό τόν π. Γεώργιο καί τοῦς ἑλληνομαθεῖς Κορεάτες ἡ διαπίστωση τοῦ ἀποτελέσματος, ἴσως κάποτε καί κάποια βελτίωση. Ἔργο τῆς χοράρχου πλεόν νά διδάξει τή νέα ὕλη στά μέλη τῆς χορωδίας καί νά τοῦς «περάσει τήν πνευματική αἴσθηση τῆς ιερότητος» αὐτῆς τῆς... «παράξενης», ἀλλά «ὑπέροχης» βυζαντινῆς μουσικῆς! Ἀμέσως, βέβαια, ἔπαιρναν τοῦς νέους ὕμνους καί οἱ χορωδίες τῶν ἀλλων ὀρθοδόξων ναῶν τῆς χώρας.

Μ' ἓνα ὀλόψυχο «Δόξα τῷ Θεῷ» ἔκλεινε κάθε τέτοια συνεργασία του στή Σεούλ ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος. Ἔνα ἀδιάκοπο «Δόξα τῷ Θεῷ» ἐπαναλαμβάνουν οἱ ὀρθόδοξοι Κορεάτες γιά τό ἀνεκτίμητο δῶρο, πού μέσω τῶν χαρισμάτων καί τῆς ἀγάπης τοῦ π. Γεωργίου, προσέφερε τό σχέδιο τοῦ Θεοῦ στήν Ἐκκλησία τους.

Ἔς εἶναι «αἰωνία ἡ μνήμη» του.

Γ. Ἐ. Ἰ.

Ἱεραποστολική Ἡμερίδα στό Ναύπλιο

Στήν Ἡμερίδα παρέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀργοῦδος κ. Νεκτάριος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καμερουν κ. Γρηγόριος καί ὁ Ἱεροκήρυκας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Ἀρχιμ. π. Χρυσόστομος Κουλουριώτης.

Κύριος ὀμιλητής τῆς Ἡμερίδας ἦταν ἡ κυρία Εὐη Βουλγαράκη, Καθηγήτρια στήν Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ἀνέπτυξε τό θέμα: «Ἡ προσέγγιση τῶν Ἑθνικῶν, κατά τόν Ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο».

Νά ἀναφερθεῖ ὅτι στή συνέχεια ἀκολούθησε Φιλολογικό Μνημόσυνο τῆς μακαριστῆς Ἑλένης Καπιδάκη, πολῦτιμης συνεργάτιδος τῆς Ἱεραποστολῆς.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Ἀργοῦδος

Ἱεραποστολική Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε τό Σάββατο 19 Μαΐου στόν πολυχώρο «Φουγάρο» στό Ναύπλιο.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΑΥΛΟΥ

Μετά τή θαυμαστή κλήση καί μεταστροφή του (βλ. Πράξ. 9,1-18), τό 34 μ.Χ., ὁ μέχρι τότε σκληρός διώκτης τοῦ Χριστοῦ Σαούλ ἔγινε κορυφαῖος Ἀπόστολός Του Παῦλος. Γιά τήν εὐαγγελική του δράση, δράση πού τόν ἀνέδειξε τόν μεγαλύτερο ιεραπόστολο ὄλων τῶν αἰώνων, ἄμεσες καί ἔμμεσες πληροφορίες παρέχουν οἱ *Πράξεις τῶν Ἀποστόλων* καί οἱ *Ἐπιστολές* του. Μέ τή βοήθεια πρώτιστα τῶν καινοδιαθηκικῶν αὐτῶν βιβλίων καί ἐπικουρικά τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως θά παρουσιάσουμε συνοπτικά στίς ἀκόλουθες γραμμές τό ἱστορικό τῆς Ἱεραποστολῆς του.

Τό ξεκίνημα καί τά πρώτα χρόνια

Ἄφου βαπτίστηκε ἀπό τόν Ἄνανία στή Δαμασκό (βλ. Πράξ. 9,18), ὁ Παῦλος ἔφυγε γιά τήν Ἀραβία, δηλαδή τήν περιοχή τῶν Ναβαταίων (βλ. Γαλ. 1,17). Δύο χρόνια ἔμεινε ἐκεῖ, ζώντας ἡσυχαστικά, μέ νηστεία καί προσευχή. Ἔτσι προετοιμάστηκε γιά τήν κατοπινὴ ἀποστολική του διακονία.

Ἐπιστρέφοντας στή Δαμασκό, «κῆρυσε στίς συναγωγές ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ» (Πράξ. 9,20). Κατάπληκτοι τόν ἄκουγαν οἱ Ἰουδαῖοι, πού τόν ἤξεραν γιά ὀρκισμένο ἐχθρό τῶν χριστιανῶν. Τρία χρόνια ἀργότερα (βλ. Γαλ. 1,18), μαθαίνοντας ὅτι εἶχαν ἀποφασίσει νά τόν σκοτώσουν, ἔφυγε κρυφά (βλ. Πράξ. 9,23-25, Β΄ Κορ. 11,32-33).

Γιά νά γνωρίσει ἀπό κοντά τόν κορυφαῖο ἀπόστολο Πέτρο, πῆγε στά Ἱεροσόλυμα, ὅπου συνάντησε καί τόν «ἀδελφό τοῦ Κυρίου», τόν Ἰάκωβο (βλ. Γαλ. 1,18-19). Ὁ Βαρνάβας τόν παρουσίασε στούς Ἀποστόλους καί στούς ἄλλους πιστούς, πού δυσκολεύονταν ἀκόμα νά πιστέψουν πῶς ὁ διώκτης τοῦ Χριστοῦ εἶχε γίνει μαθητής Του καί συνέχιζαν νά τόν φοβούνται (βλ. Μ.Σ.Π., *Ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας*, «Πάντα τά ἔθνη», τ. 82/2002, σελ. 9). Σέ δεκαπέντε μέρες οἱ ἐπιφυλάξεις τους εἶχαν διαλυθεῖ. «Ἔτσι ὁ Παῦλος συναστρεφόταν μαζί τους στά Ἱεροσόλυμα καί κήρυσε μέ θάρρος τόν Κύριο Ἰησοῦ. Ἰδίως μιλοῦσε καί συζητοῦσε μέ τοὺς ἑλληνόφωνους Ἑβραίους» (Πράξ. 9,28-29). Ἐπειδή, ὅμως, καί ἐδῶ ἀποφάσισαν νά τόν θανατώσουν, οἱ χριστιανοί τόν ὁδήγησαν στήν Καισάρεια, ἀπ' ὅπου γύρισε στή γενέτειρά του, τήν Ταρσό. Στή συνέχεια, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος σέ ἐπιστολή του (βλ. Γαλ. 1,21), πῆγε στή Συρία καί στήν Κιλικία. Ὡστόσο μᾶς εἶναι τελείως ἄγνωστες τόσο ἡ διάρκεια τῆς παραμονῆς του ὅσο καί ἡ δράση του στίς περιοχές αὐτές.

Στήν Ταρσό τόν ἀναζήτησε ὁ Βαρνάβας καί, βρισκόντάς τον, τόν ἔφερε στήν Ἀντιόχεια γιά νά ἐνισχύσει τό ἔργο τῆς νεοσύστατης Ἐκκλησίας. Ἐναν χρόνο ἔμειναν στήν πόλη, στήν ὁποία γιά πρώτη φορά οἱ μαθητές τοῦ Κυρίου ὀνομάστηκαν «χριστιανοί», καί δίδαξαν πολὺ κόσμο. Ἐπειδή, μάλιστα, ἓνας προφήτης πού ἦρθε ἀπό τά Ἱεροσόλυμα, ὁ Ἄγαθος, προεῖπε ὅτι θά ἔπεφτε μεγάλη πείνα στήν αὐτοκρατορία καί ἰδιαίτερα στήν Παλαιστίνη, πράγμα πού ἔγινε τό 49/50 μ.Χ., οἱ πιστοί τῆς Ἀντιόχειας

ἔστειλαν βοήθεια στους ἀδελφούς τῆς Ἰουδαίας μέ τους δύο Ἀποστόλους (βλ. Πράξ. 11,25-30).

Κι ἐκεῖνοι, ἐπιστρέφοντας μετά τήν ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς τους, πῆραν μαζί τους καί τόν Μάρκο (βλ. Πράξ. 12,25), ἀνηψιό τοῦ Βαρνάβα (βλ. Κολ. 4,10), τόν κατοπινό Ἀπόστολο καί Εὐαγγελιστή (βλ. Μ.Σ.Π., *Τό ἀποστολικό ἔργο τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου*, «Πάντα τά ἔθνη», τ. 106/2008, σελ. 3-5).

Ἡ πρώτη ἱεραποστολική περιοδεία

Στήν Ἀντιόχεια, σέ μιά λειτουργική σύναξη καί ἔπειτα ἀπό σχετική ἀποκάλυψη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ Βαρνάβας καί ὁ Παῦλος στάλθηκαν ἀπό τή χριστιανική κοινότητα στους ἐθνικούς γιά νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο. Οἱ δύο Ἀπόστολοι, μέ ἀκόλουθο καί βοηθό τόν Μάρκο, κατέβηκαν στή Σελεύκεια κι ἀπό ἐκεῖ μέ πλοῖο πῆγαν στήν Κύπρο. Κήρυξαν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ στίς ἰουδαϊκές Συναγωγές ἀπό τή Σαλαμίνα ὡς τήν Πάφο, ὅπου πίστεψε ὁ ἀνθύπατος Σέργιος Παῦλος παρά τήν ἀντίδραση τοῦ μάγου Ἐλύμα (βλ. Πράξ. 13,1-12).

Ἀπό τήν Πάφο πέρασαν στά μικρασιατικά παράλια καί πῆγαν στήν Πέργη τῆς Παμφυλίας. Ἐκεῖ ὁ Μάρκος τους ἄφησε καί γύρισε στά Ἱεροσόλυμα. Κατευθύνθηκαν τότε πρός τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, ὅπου ὁ Παῦλος, κηρύσσοντας τό Σάββατο στή Συναγωγή, κατόρθωσε νά μεταστρέψει πολλοὺς Ἰουδαίους καί προσηλύτους. Τό ἐπόμενο Σάββατο ὄλοι σχεδόν οἱ κάτοικοι τῆς πόλης συγκεντρώθηκαν γιά ν' ἀκούσουν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ. Γεμάτοι φθόνο οἱ φανατικοί Ἑβραῖοι ἀντιμιλοῦσαν στόν Παῦλο καί βλασφημοῦσαν. Τότε ἐκεῖνος τους δήλωσε, «Ἐπειδή καταδικάζετε τόν ἑαυτό σας νά μὴν ἀξιωθεῖ τήν αἰώνια ζωή, γι' αὐτό κι ἐμεῖς στρεφόμεστε στους ἐθνικούς» (Πράξ. 13,46).

Ἀκούγοντάς τον οἱ ἐθνικοί πού ἦταν ἐκεῖ, χάρηκαν καί πίστεψαν στόν Χριστό. Οἱ Ἑβραῖοι, ὅμως, παρὰ κίνησαν τους ἄρχοντες νά διώξουν τους Ἀποστόλους, οἱ ὁποῖοι ἔφυγαν γιά τό Ἰκόνιο (βλ. Πράξ. 13,13-51).

Στή συναγωγή τοῦ Ἰκονίου μίλησαν τόσο πειστικά, πού πίστεψαν πολλοὶ ἀριθμοὶ Ἰουδαῖοι καί ἐθνικοί. Ἔμειναν ἀρκετόν καιρό ἐκεῖ, κηρύσσοντας μέ παρηγοσία τό Εὐαγγέλιο καί κάνοντας μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ ἐκπληκτικά θαύματα. Ὅσοι, ὅμως, ἀπό τους

κατοίκους τῆς πόλης δέν πίστεψαν στόν Χριστό, θέλησαν νά συλληθῶν καί νά λιθοβολήσουν τους Ἀποστόλους, πού γλιτώσαν φεύγοντας ἔγκαιρα στά Λύστρα τῆς Λυκαονίας (βλ. Πράξ. 14,1-7).

Κηρύσσοντας στά Λύστρα, ὁ Παῦλος θεράπευσε θαυματουργικά ἕναν ἐκ γενετῆς παράλυτο. Τότε τό πλήθος, παίρνοντας τους Ἀποστόλους γιά θεούς, ἤθελε νά τους προσφέρει θυσία. Ἦρθαν, ὅμως, στό μεταξύ Ἑβραῖοι ἀπό τήν Ἀντιόχεια καί τό Ἰκόνιο, πού κατάφεραν νά πάρουν μέ τό μέρος τους τους κατοίκους καί νά λιθοβολήσουν τόν Παῦλο. Νομίζοντας ὅτι τόν εἶχαν σκοτώσει, τόν ἔσυραν ἔξω ἀπό τήν πόλη. Ἀλλῆ ἐκεῖνος, ὅταν οἱ χριστιανοί ἔτρεξαν κοντά του, συνῆλθε καί τήν ἄλλη μέρα ἔφυγε μέ τόν Βαρνάβα γιά τή Δέρβη (βλ. Πράξ. 14,8-20).

Ἀφοῦ κήρυξαν καί ἐκεῖ τό Εὐαγγέλιο μέ μεγάλη ἐπιτυχία, γύρισαν στά Λύστρα, στό Ἰκόνιο καί στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, στηρίζοντας τους πιστούς καί χειροτονώντας πρεσβυτέρους. Ἔπειτα πῆγαν στήν Παμφυλία καί κήρυξαν στήν Πέργη. Τέλος, κατεβαίνοντας στήν Ἀττάλεια, ἐπέστρεψαν μέ πλοῖο στήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, ἀπ' ὅπου εἶχαν ξεκινήσει. «Ὅταν ἔφτασαν, συγκέντρωσαν τήν Ἐκκλησία καί διηγήθηκαν ὅσα εἶχε κάνει ὁ Θεός μέσω ἐκείνων καί ὅτι εἶχε ἀνοίξει καί στους ἐθνικούς τήν πόρτα τῆς πίστεως» (Πράξ. 14,27).

Ἔτσι ἔληξε ἡ πρώτη ἱεραποστολική περιοδεία τοῦ Παύλου, πού πραγματοποιήθηκε τό 44 καί τό 45 μ.Χ. ἢ τό 47 καί τό 48 μ.Χ.

Ἡ Ἀποστολική Σύνοδος τῶν Ἱεροσολύμων

Ἐπειδή στήν Ἀντιόχεια ἦρθαν μερικοί χριστιανοί ἀπό τήν Ἰουδαία, πού ἰσχυρίζονταν ὅτι πρέπει οἱ ἐθνικοί, ὅταν πιστεύουν στόν Χριστό, νά περιτέμνονται καί νά τηροῦν τόν Μωσαϊκό Νόμο («ἰουδαίζοντες»), ὁ Παῦλος, ὁ Βαρνάβας, ὁ Τίτος καί μερικοί ἄλλοι χριστιανοί πῆγαν στά Ἱεροσόλυμα γιά νά λύσουν τό ζήτημα μέ τους Ἀποστόλους. Ἐκεῖ συγκλήθηκε τό 48 ἢ 49 μ.Χ. ἡ λεγόμενη Ἀποστολική Σύνοδος, πού ἀποφάσισε νά μὴ ζητεῖται ἡ τήρηση τοῦ Νόμου ἀπό τους ἐθνικούς. Σχετική ἐπιστολή στάλθηκε στους χριστιανούς τῆς Ἀντιόχειας μέ τόν Ἰουδα-Βαρσαββᾶ καί τόν Σίλλα, ἐξέχοντα μέλη τῆς χριστιανικῆς κοινότητος τῶν Ἱεροσολύμων (βλ. Πράξ. 15,1-34). Τότε ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καί ὁ Ἰωάννης, οἱ θε-

ωρούμενοι στυλοβάτες της Ἐκκλησίας, ἔσφιξαν τὰ χέρια τοῦ Παύλου καί τοῦ Βαρνάβα, ἀναγνωρίζοντάς τους ὡς Ἀποστόλους τῶν ἐθνικῶν, ἐνῶ ἐκεῖνοι παρέμειναν Ἀπόστολοι τῶν Ἰουδαίων (βλ. Γαλ. 2,1-9).

Ἡ δεύτερη ἱεραποστολική περιοδεία

Μετά τή Σύνοδο, ἐπιστρέφοντας στήν Ἀντιόχεια, ὁ Παῦλος καί ὁ Βαρνάβας συνέχισαν νά διδάσκουν καί νά κηρύσσουν τόν λόγον τοῦ Κυρίου. Τότε ἦταν πού ὁ πρῶτος ἄσκησε δημόσιο ἔλεγχον στόν Πέτρο, ὅταν αὐτός ἐπισκέφθηκε τήν πόλιν καί, ἐπειδή φοβόταν τοὺς Ἰουδαίους, δέν συναναστρεφόταν τοὺς πρῶτον ἐθνικούς χριστιανούς (βλ. Γαλ. 2,11-14).

Λίγο ἀργότερα ὁ Παῦλος πρότεινε στόν Βαρνάβα νά ἐπισκεφθοῦν τοὺς ἀδελφούς στίς πόλεις ὅπου εἶχαν κηρύξει ὡς τότε, προκειμένου νά τοὺς στηρίξουν στήν πίστη. Ἐπειδή, ὅμως, ὁ Βαρνάβας ἐπέμενε νά πάρουν μαζί τους καί τόν ἀνηψιό του Μάρκο, πού τοὺς εἶχε ἐγκαταλείψει στήν Παμφυλία, καί ἀκριβῶς γι' αὐτό ὁ Παῦλος δέν τόν ἤθελε, διαφώνησαν καί ἀποφάσισαν ν' ἀκολουθήσουν διαφορετικούς δρόμους, Ὁ Βαρνάβας πῆρε τόν Μάρκο καί πῆγε στήν Κύπρο, ἐνῶ ὁ Παῦλος πῆρε τόν Σίλλα καί ξεκίνησε γιά τή δεύτερη ἱεραποστολική περιοδεία του, πού πραγματοποιήθηκε ἀπό τό 49 ὡς τό 52 μ.Χ.

Ἀρχικά περιόδευσε στή Συρία καί στήν Κιλικία, στηρίζοντας τοὺς πιστούς. Ἀφοῦ ἐπισκέφθηκε τή Δέρβη, πῆγε στά Λύστρα, ὅπου συνάντησε τόν Τιμόθεο, χριστιανό μέ καλή φήμη, καί τόν πῆρε μαζί του γιά συνοδό (βλ. Μ.Σ.Π., Ὁ ἅγιος Τιμόθεος, «Πάντα τά ἔθνη», τ. 105/2008, σελ. 12-13). Ἐπειτα πέρασε τή Φρυγία καί ἦρθε στή Γαλιατία, ὅπου ἀρρώστησε καί ἀναγκάστηκε νά παραμείνει γιά ἓνα διάστημα (βλ. Γαλ. 4,13-15). Στή συνέχεια, ἐπειδή τό Ἅγιο Πνεῦμα δέν τόν ἄφησε νά πάει οὔτε στά παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οὔτε στή Βιθυνία, ὅπως σχεδίαζε, κατευθύνθηκε πρὸς τά βορειοδυτικά καί ἔφτασε στήν Τρωάδα. Ἐκεῖ, ἀφενός, εἶδε σέ ὄραμα ἓναν Μακεδόνα, πού τόν παρακάλεσε νά φέρει τό Εὐαγγέλιο στήν πατρίδα του, καί, ἀφετέρου, συνάντησε τόν Λουκά, πού τόν ἀκολούθησε (βλ. Πράξ. 15,35-16,10).

Ἔτσι, μέ τοὺς τρεῖς πιά συνοδούς του – Σίλλα, Τιμόθεο καί Λουκά – πέρασε ἀπό τήν Τρωάδα στή Σαμοθράκη κι ἀπό ἐκεῖ στή Νεάπολη (σημερινή Καβάλλα), ἀπ' ὅπου πῆγε στοὺς Φιλίππους, τή σπουδαιό-

τερη πόλη τῆς περιοχῆς. Τό Σάββατο κήρυξε τό Εὐαγγέλιο σέ γυναῖκες πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ ἔξω ἀπό τοὺς Φιλίππους, στό ποτάμι, γιά νά προσευχηθοῦν. Πρῶτη πίστεψε μιά γυναῖκα προσήλυτη ἀπό τά Θυάτειρα, ἡ Λυδία, πού βαπτίστηκε μαζί μέ ὅλη τήν οἰκογένειά της καί πρόσφερε φιλοξενία στοὺς Ἀποστόλους.

Στοὺς Φιλίππους ζοῦσε μιά δούλη πού εἶχε μαντικό πονηρό πνεῦμα. Μέ τίς μαντεῖες της ἀπέφερε πολλὰ κέρδη στά ἀφεντικά της. Ὁ Παῦλος τή θεράπευσε, ἀπαλλοτρίωντάς την ἀπό τό δαιμόνιο. Τότε τά ἀφεντικά της, χάνοντας πιά τά κέρδη, ἔσυραν τόν Παῦλο καί τόν Σίλλα στήν ἀγορά, στοὺς ἄρχοντες τῆς πόλης, κατηγορώντας τους γιά ἀντιρωμαϊκές ἐνέργειες. Μέ διαταγή τῶν ἀρχόντων οἱ Ἀπόστολοι ραβδίστηκαν καί φυλακίστηκαν σφιχτοδεμένοι ἀπό τά πόδια σέ ξυλοπέδη. Τή νύχτα, ὅμως, ἔπειτα ἀπό ἓναν ἰσχυρό σεισμό, τά δεσμά τους λύθηκαν καί οἱ πόρτες τῆς φυλακῆς ἀνοίχθηκαν θαυματουργικά. Μπροστά στό θαῦμα ὁ δεσμοφύλακας τους πίστεψε στόν Κύριο καί βαπτίστηκε μέ ὅλη τήν οἰκογένειά του. Τό πρωί οἱ ἄρχοντες, μαθαίνοντας ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦταν Ρωμαῖοι πολῖτες, φοβήθηκαν, τοὺς ζήτησαν συγγνώμη καί τοὺς ἄφησαν νά φύγουν (βλ. Πράξ. 16,11-40).

Ἀφοῦ πέρασαν ἀπό τήν Ἀμφίπολη, μπῆκαν στή Θεσσαλονίκη. Ὁ Παῦλος, σύμφωνα μέ τή συνθήιά του, ἄρχισε τό κήρυγμά του ἀπό τή Συναγωγή τῆς πόλης. Τρία συνεχῆ Σάββατα συζητοῦσε ἐκεῖ μέ τοὺς Ἰουδαίους, ἀποδεικνύοντάς τους ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Μεσσίας γιά τόν ὁποῖο μιλοῦν οἱ Προφτεῖες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Πίστεψαν μερικοὶ Ἰουδαῖοι καί πολλοὶ προσήλυτοι, καθώς καί ἀρκετές γυναῖκες μέ ἐπιρροή στήν τοπική κοινωνία.

Ὡστόσο, ἔπειτα ἀπό ταραχές πού δημιούργησαν οἱ Ἑβραῖοι, ὁ Παῦλος, παίρνοντας τόν Σίλλα καί τόν Τιμόθεο, ἔφυγε νύχτα γιά τή Βέροια. Ὁ Λουκάς ἔμεινε στή Θεσσαλονίκη (βλ. Πράξ. 17,1-10).

Στή Συναγωγή τῆς Βέροιας οἱ Ἀπόστολοι βρῆκαν πολύ καλή ὑποδοχή. Οἱ Ἰουδαῖοι ἄκουσαν μέ προσοχή τό κήρυγμά τους. Πίστεψαν καί βαπτίστηκαν πολλοὶ ἀπ' αὐτούς, ἀλλὰ καί ἀπό τοὺς ἐθνικούς τῆς ἀνώτερης τάξης.

Ὅταν οἱ Ἑβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης ἔμαθαν ὅτι ὁ Παῦλος ἦταν στή Βέροια, σκώθηκαν καί πῆγαν ἐκεῖ,

ἀναστατώνοντας τόν κόσμο. Οἱ πιστοί, γιά νά προστατέψουν τή ζωή τοῦ Ἀποστόλου, τόν ἔστειλαν μέ συνοδεία σ' ἕνα παραλιακό μέρος κι ἀπό κεί μέ πλοῖο στήν Ἀθήνα. Ὁ Σίλλας καί ὁ Τιμόθεος ἔμειναν στή Βέροια (βλ. Πράξ. 17,11-15).

Φτάνοντας στήν πόλη-σύμβολο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Παῦλος τaráχθηκε, γιατί τήν εἶδε γεμάτη εἰδωλα. Ἀνάμεσα στους ἀναρίθμητους βωμούς ἦταν κι ἕνας ἀφιερωμένος «Στόν Ἄγνωστο Θεό». Ἄρχισε νά συνομιλεῖ στή Συναγωγή μέ τούς Ἰουδαίους καί στήν ἀγορά μέ τούς φιλοσόφους, ἐπικούρειους καί στωικούς, ἀλλήλα καί μέ τούς ἀπλοῦς ἀνθρώπους. Μιά μέρα, μιλώντας στους Ἀθηναίους ἀπό τόν Ἄρειο Πάγο, τούς εἶπε ὅτι εἶχε ἔρθει γιά νά τούς κάνει γνωστό τόν ἄγνωστο ἐκεῖνο Θεό στόν ὁποῖο εἶχαν ἀφιερῶσει ἕναν βωμό. Ὄταν, ὅμως, συνεχίζοντας, ἀναφέρθηκε στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, οἱ ἀκροατές του ἄρχισαν νά τόν κοροϊδεύουν. Ἡ ὁμιλία του δέν ἔφερε σπουδαῖα ἀποτελέσματα. Λίγοι πίστεψαν μόνο ἕνας Ἀρεοπαγίτης, ὁ Διονύσιος, πού στή συνέχεια ἔγινε ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, μιά γυναίκα, ἡ Δάμαρις, καί μερικοί ἀκόμα (βλ. Πράξ. 17,16-34).

Λυπημένος ἀπό τούς πενιχρούς καρπούς τοῦ κηρύγματός του στήν Ἀθήνα, ὁ Παῦλος κίνησε γιά τήν Κόρινθο μέ δισταγμό καί φόβο (βλ. Α΄ Κορ. 2,3). Ἐκεῖ ἔμεινε ἐνάμιση χρόνο στό σπίτι τοῦ Ἀκύλλα καί τῆς Πρίσκιλλας, πού ἦταν σκηνοποιοί (βλ. Μ.Σ.Π., Ἀκύλλας καί Πρίσκιλλα, «Πάντα τά ἔθνη», τ. 88/2003, σελ. 8-10). Ὁ Ἀπόστολος, σκηνοποιός κι αὐτός, τούς βοήθησε στή δουλειά τους κι ἔβγαζε ἔτσι τό ψωμί του μέ τόν κόπο του, ὅπως ἔκανε πάντοτε, γιά νά μή γίνεται βάρος σέ κανέναν (βλ. Πράξ. 20,34 Α΄ Κορ. 4,12. Α΄ Θεσ. 2,9. Β΄ Θεσ. 3,7-8). Παράλληλα τούς κατήχησε καί τούς ἔκανε χριστιανούς.

Κάθε Σάββατο συζητοῦσε στή Συναγωγή. Στό μεταξύ, κατέβηκαν ἀπό τή Μακεδονία ὁ Σίλλας καί ὁ Τιμόθεος, φέρνοντας του χρηματικό βοήθημα ἀπό τούς ἀδελφούς τῶν Φιλιππων (βλ. Φιλιπ. 4,15. Β΄ Κορ. 11,9). Τότε ἔγραψε τήν πρώτη ἐπιστολή του πρὸς τούς Θεσσαλονικεῖς.

Ὅπως στήν Ἀθήνα, τήν πόλη τῆς σοφίας, ἔτσι καί στήν Κόρινθο, τήν πόλη τοῦ πλοῦτου, τό κήρυγμα δέν εἶχε ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Οἱ Ἰουδαῖοι δέν ἤθελαν νά πιστέψουν· ἀντιμιλοῦσαν στόν Παῦλο καί

τόν ἔβριζαν. Ἐλάχιστοι ἔγιναν χριστιανοί. Ἀνάμεσά τους ἦταν καί ὁ ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος μέ τήν οἰκογένειά του. Μέ τήν ἐνθάρρυνση τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου, πού τοῦ παρουσιάστηκε σ' ἕνα νυχτερινό ὄραμα, ὁ Ἀπόστολος κήρυξε στους εἰδωλοπλάτες τῆς Κόρινθου, ἀπό τούς ὁποίους πίστεψαν πάρα πολλοί. Οἱ Ἑβραῖοι τότε τόν ἔπιασαν καί τόν ὁδήγησαν στόν Ρωμαῖο ἀνθύπατο Λούκιο Γαλλίωνα, κατηγορώντας τον ὅτι τούς παρακινεῖ νά λατρεύουν τόν Θεό μέ τρόπο ἀντίθετο στόν Μωσαϊκό Νόμο. Ὁ ἀνθύπατος, ὅμως, ἄνθρωπος συνετός καί ἐντιμος, τόν ἄφησε νά φύγει. Καί ὁ Παῦλος, ἀφοῦ ἔγραψε καί τή δεύτερη ἐπιστολή του πρὸς τούς Θεσσαλονικεῖς, ἀναχώρησε μέ πλοῖο γιά τήν Ἀντιόχεια, παίρνοντας μαζί του, ἐκτός ἀπό τούς συνεργάτες του, τόν Ἀκύλλα καί τήν Πρίσκιλλα.

Σταματώντας στήν Ἐφεσο, κήρυξε γιά λίγο στή Συναγωγή. Ἐπειτα, ἀφήνοντας ἐκεῖ τόν Ἀκύλλα καί τή γυναίκα του, πῆγε μέ πλοῖο στήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης καί στή συνέχεια, μέσω Ἱεροσολύμων, κατέβηκε στή βάση του, τήν Ἀντιόχεια (βλ. Πράξ. 18,1-22). Δέν τόν συνοδεύει πιά ὁ Σίλλας, γιά τόν ὁποῖο τό μόνο θετικό πού γνωρίζουμε εἶναι ὅτι ἔγινε συνοδός καί βοηθός τοῦ ἀποστόλου Πέτρου (βλ. Α΄ Πέτρ. 5,12).

Ἡ τρίτη ἱεραποστολική περιοδεία

Ἀπό τήν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος ξεκίνησε γιά μιάν ἀκόμη περιοδεία, πού κράτησε ἀπό τό 52/53 μ.Χ. ἕως τό 56/57 μ.Χ.

Ἐφοῦ διέσχισε τή Γαλιλαία καί τή Φρυγία, σπνρίζοντας στήν πίστη τοὺς χριστιανούς, ἦρθε πάλι στήν Ἔφεσο. Ἐκεῖ βάπτισε δώδεκα χριστιανούς πού εἶχαν λάβει μόνο τό βάπτισμα τοῦ Ἰωάννη. Γιά τρία χρόνια κήρυσσε τό Εὐαγγέλιο πρῶτα στή Συναγωγή καί ἔπειτα, ἀποφεύγοντας τήν ἀντίδραση τῶν Ἑβραίων, στή σχολή κάποιου Τυράννου. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διαδόθηκε σ' ὅλα τά παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκτός ἀπό τό κήρυγμα, ὁ Παῦλος ἔκανε μέ τή χάρη τοῦ Κυρίου καί πολλὰ θαύματα· ἔφτανε ν' ἀκουμπήσουν οἱ ἄρρωστοί τά μαντήλια του γιά νά γίνουν καλά. Τότε ἔστειλε καί τρεῖς ἀπό τίς Ἐπιστολές του, μία πρὸς τοὺς Γαλιάτες καί δύο πρὸς τοὺς Κορινθίους.

Οἱ ἀργυροκόοι τῆς πόλης, ὅμως πού ζοῦσαν ἀπό τήν κατασκευή καί τήν πώληση ἀσημένιων ὁμοιωμάτων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἀνσύχνησαν ἀπό τήν ἐξάπλωση τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Προκάλεσαν μεγάλες ταραχές καί ἔσυραν στό θέατρο τόν Γάιο καί τόν Ἀρίσταρχο, δύο Μακεδόνες χριστιανούς πού εἶχαν ἀκολουθήσει τόν Παῦλο. Μέ τήν ἐπέμβαση τοῦ γραμματέα τῆς Ἐφέσου οἱ ταραχές ἔπαψαν καί οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀποστόλου ἀφέθηκαν ἐλευθεροί.

Ὁ Παῦλος τότε ἀποφάσισε νά πάει στή Μακεδονία, ὅπου εἶχε στείλει ἤδη δύο ἀπό τοὺς βοηθοῦς του, τόν Τιμόθεο καί τόν Ἔραστο, καθὼς καί στήν Κόρινθο, ὅπου εἶχε στείλει τόν Τίτο. Πράγματι, περνώντας ἀπό τίς μακεδονικὲς πόλεις καί νουθετώντας τοὺς χριστιανούς, κατέβηκε στή Νότια Ἑλλάδα. Ἔμεινε τρεῖς μῆνες στήν Κόρινθο, ὅπου ἔγραψε τήν ἐπιστολή του πρὸς Ρωμαίους. Μετά, παίρνοντας τοὺς καρπούς τοῦ ἐράνου γιά τοὺς ἀδελφούς τῶν Ἱεροσολύμων, πῆρε τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς πάλι μέσω Μακεδονίας. Εἶχαν προπορευθεῖ καί τόν περίμεναν στήν Τρωάδα οἱ συνεργάτες του Σώπατρος, Ἀρίσταρχος, Σεκοῦνδος, Γάιος, Τυχικός, Τρόφιμος καί Τιμόθεος.

Μέ τόν Λουκᾶ, πού τόν εἶχε πάρει ἀπό τοὺς φιλίππους, ἔφτασε ὁ ἀπόστολος στήν Τρωάδα. Ἐκεῖ ἀνέστησε ἕναν νέο, τόν Εὐτυχο, ὁ ὁποῖος μιά νύχτα, καθὼς ὁ Παῦλος δίδασκε τοὺς ἀδελφούς μετά τή θεία Εὐχαριστία, ἀποκοιμήθηκε καί, πέφτοντας ἀπό ἕνα παράθυρο τοῦ τρίτου πατώματος, σκοτώθηκε (βλ. Πράξ. 18,23-20,12).

Στή συνέχεια ὁ Ἀπόστολος πῆγε πεζός στήν Ἄσ-

σο κι ἀπό ἐκεῖ μέ πλοῖο, μέσω Μυτιλήνης καί Σάμου, στή Μίλητο, ὅπου κάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου. Ὅταν ἐκεῖνοι ἦρθαν, ἀφοῦ τοὺς ἀνακοίνωσε ὅτι στά Ἱεροσόλυμα τόν περίμεναν δεσμά καί θλίψεις, ὅπως τόν εἶχε πληροφορήσει τό Ἅγιο Πνεῦμα, τοὺς παρότρυνε νά θυσιαστοῦν γιά τήν οἰκοδομή τῶν πιστῶν (βλ. Πράξ. 20,13-38).

Ἀπό τή Μίλητο μέ πλοῖο πῆγε μέσω Κῶ, Ρόδου καί Πατάρων στήν Τύρο, ὅπου ἔμεινε ἑφτά μέρες. Ἀπό τήν Τύρο κατέβηκε στήν Πτολεμαῖδα καί μετά στήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης, ὅπου ἔμεινε ἀρκετές μέρες στό σπίτι τοῦ ἀγίου Φιλίππου τοῦ Διακόνου. Παρότι ἐκεῖ ὁ προφήτης Ἄγαθος τόν προειδοποίησε γιά τή σύλληψή του στά Ἱεροσόλυμα, ἐκεῖνος συνέχισε τήν πορεία του, λέγοντας πὼς ἦταν ἔτοιμος νά πεθάνει γιά τόν Κύριο (βλ. Πράξ. 21,1-16).

Ἡ τέταρτη ἱεραποστολική περιοδεία

Μετά τή σύλληψή του στά Ἱεροσόλυμα, τό 57 μ.Χ., τή διετὴ φυλάκισή του στήν Καισάρεια, τή μεταγωγή καί τή διετὴ ἐπίσης φυλάκισή του στή Ρώμη, ὅπου ἔγραψε τίς Ἐπιστολές του πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, τοὺς Φιλιππησίους, τοὺς Κολλοσσαεῖς καί τόν Φιλήμονα, ὁ Παῦλος δικάστηκε ὡς Ρωμαῖος πολίτης καί ἀθώωθηκε ἀπό τό αὐτοκρατορικό δικαστήριο (βλ. Πράξ. 21,27-28,31). Στή συνέχεια ἐπιχείρησε τήν τελευταία ἱεραποστολική περιοδεία του, ἀπό τό 62 ἕως τό 64 μ.Χ., γιά τήν ὁποία οἱ *Πράξεις τῶν Ἀποστόλων* δέν μᾶς δίνουν καμιά πληροφορία.

Ἦλως ἀπό τή Ρώμη νά πῆγε στήν Ἰσπανία (βλ. Μ.Σ.Π., *Ὁ ἀπόστολος Παῦλος κήρυξε καί στήν Ἰσπανία*; «Πάντα τά ἔθνη», τ. 99/2006, σελ. 12-15), ὅπως τό ἐπιθυμοῦσε ἀπό καιρό (βλ. Ρωμ. 15,24). Ἐπειτα φαίνεται πὼς ἔκανε ἄλλο ἕνα ταξίδι στήν Ἀνατολή, περνώντας ἀπό τή Μικρὰ Ἀσία, τήν Κρήτη, τή Μακεδονία – ἐκεῖ ἔγραψε τήν ἐπιστολή του πρὸς τόν Τίτο καί τήν πρώτη πρὸς τόν Τιμόθεο – καί τό Ἰλλυρικό. Γιά τή δράση του, ὅμως, δέν γνωρίζουμε τίποτα.

Συνηλήφθη πάλι, ἀνάμεσα στό 64 καί στό 68 μ.Χ., καί ὁδηγήθηκε στή Ρώμη. Ἐκεῖ ἔγραψε τήν τελευταία ἐπιστολή του, τή δεύτερη πρὸς τόν Τιμόθεο, πρὶν τελεωθεῖ μαρτυρικά κατὰ τόν διωγμὸ τοῦ παρανοικοῦ αὐτοκράτορα Νέρωνα (54-68 μ.Χ.).

Μ.Σ.Π.

Όμάδα γιατρών στην Ίερά Μητρόπολη Κινσάσας

Γιά δεύτερη φορά ό Πρωτοσύγκελληλος τής Ίερας Μητροπόλεως Ίερισσοϋ, Άγιου Όρους καί Άρδαμερίου Άρχιμ. π. Χρυσόστομος Μαϊδώνης, μέ τήν εύλογία τοϋ οικείου Μητροπολίτη κ. Θεοκλήτου,

συνόδευσε στην Κινσάσα γιατρούς καί συνεργάτες του, προσφέροντας αγάπη στους ντόπιους αδελφούς μας.

Ή ομάδα αποτελοϋνταν από τήν Μικροβιολόγο κ. Μαρία Μαηογιάννη, τήν Παθολόγο - Λοιμοξιολόγο κ. Άθηνά Πιρπασοπούλου, οι οποίες εργάζονται στό Ίπποκράτειο Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, τήν νοσηλεύτρια κ. Στέλλα Στεφανή, τήν Μοναχή Παρασκευή από τήν Ίερά Μονή Άγιου Κοσμά τοϋ Αιτωλοϋ Άρναίας καί τήν συνεργάτιδα κ. Όλγα Κιαλογερά.

Άμέσως διαμορφώθηκε ειδικός χώρος στην Θεολογική Σχολή ως ιατρείο, όπου οι γιατροί προσέφεραν αφιλοκερδώς εξετάσεις καί φάρμακα στους ιθαγενείς τής ένορίας τής Άγίας Βαρβάρας καί των περιχώρων. Σύντομα προσετέθη στην ομάδα καί ό Γατρός Διευθυντής τοϋ Νοσοκομείου τής Ίερας Μητροπόλεως Κατάνγκας. Συνολικά προσήλθαν καί εξέτασθησαν 850 άτομα στά όποια δόθηκαν δωρεάν φάρμακα καί ή ανάλογη θεραπευτική άγωγή.

Στήν αίθουσα τελειών τής Θεολογικής Σχολής τοϋ Όρθοδόξου Πανεπιστημίου τοϋ Κονγκό, τό Σάβ-

βατο 5 Μαΐου διοργανώθηκε ένημερωτική εκδήλωση για τά μέτρα ύγιεινής καί τήν πρόληψη άσθειών. Τήν εκδήλωση παρακολούθησε πλήθος κόσμου. Σ' αυτήν μίλησε ό Άρχιμ. π. Χρυσόστομος Μαϊδώνης καί οι προαναφερθέντες γιατροί, ενώ τήν εκδήλωση πλαισίωσαν οι χορωδίες τής ένορίας τής Άγίας Βαρβάρας καί τής Θεολογικής Σχολής.

Τούς Έλληνες γιατρούς επισκέφθηκε καί εύχαρίστησε ό Δήμαρχος Mont Ngafula, για τήν προσφορά τους στους κατοίκους τοϋ Δήμου του καί τους παρέκάλεσε έφόσον δύνανται νά έρχονται τακτικά. Ό Σεβ. Μητροπολίτης Κινσάσας κ. Νικηφόρος στην εκδήλωση άποχαιρετισμοϋ τής ομάδας, εξέφρασε τήν βαθιά

εύγνωμοσύνη του προς τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ίερισσοϋ κ. Θεοκλήτο, μέ τήν πατρική εύλογία καί τήν πρόθυμη άδεια τοϋ όποίου προσήλθε ό Πρωτοσύγκελληλός του μέ τους συνεργάτες του καί προσέφεραν τίς πολύτιμες ιατρικές τους ύπηρεσίες.

Νά σημειωθεί ότι ό π. Χρυσόστομος είναι Καθηγητής καί διδάσκει έδώ καί έννέα χρόνια στή Θεολογική Σχολή «Άγιος Άθανάσιος ό Άθωνίτης» τοϋ Όρθοδόξου Πανεπιστημίου τοϋ Κονγκό.

Άπό τήν Ίερά Μητρόπολη Κινσάσας

ΡΗΞΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΦΥΡΕΣ: Η ΚΑΙΝΟ

Ὁ Χριστιανισμός ἔχει ἓνα βασικό ἀξίωμα: Ὅποτε ὁ Θεός ἀπευθύνεται στόν ἄνθρωπο, μιλάει τήν γλῶσσα τοῦ συνομιλητῆ του. Γλῶσσα τοῦ Θεοῦ στή συνομιλία του μέ τόν ἄνθρωπο εἶναι οἱ γλῶσσες τοῦ ἀνθρώπου. Κορυφαία ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ ἀξιώματος εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Θεός «μεταφράστηκε», «διατυπώθηκε» στά δεδομένα τοῦ ἀνθρώπου, καί ἔκανε ἑαυτό του τίς πραγματικότητες τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ. Καί ὡς πολιτισμό δέν ἐννοῶ μόνο τήν τέχνη. Ἐννοῶ κάθε ἀνθρώπινη δημιουργία. Ὁμιλία τοῦ Χριστοῦ ἔγινε ἡ ὁμιλία τῶν ἀνθρώπων, ρούχα του τά ρούχα τους, τέχνη του ἡ τέχνης τους, τροφή του ἡ τροφή τους, θεσμοί του οἱ θεσμοί τους¹.

Αὐτό τό βασικό ἀξίωμα τοῦ Χριστιανισμοῦ (ὅποτε ὁ Θεός ἀπευθύνεται στόν ἄνθρωπο, μιλάει τή γλῶσσα τοῦ συνομιλητῆ του) συνεπάγεται τίς ἐξῆς παραδοξότητες ὅσον ἀφορᾷ τή σχέση Χριστιανισμοῦ καί πολιτισμοῦ:

Κάτι τό ὅποιο δέν εἶναι προϊόν πολιτισμοῦ (δηλαδή ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ), ἀπευθύνεται στόν ἄνθρωπο διαμέσου προϊόντων πολιτισμοῦ (σκεφεῖτε τί εἶναι ὁ λόγος, ὁ ἄρτος, ὁ οἶνος, ἡ γιορτή, τά κοσμοεἶδωλα κ.λπ.). Σαρκώνεται δηλαδή στά ἀνθρώπινα δεδομένα. Κι ὅταν ὁ ἄνθρωπος, μέ τή σειρά του, διατυπώνει τήν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, τήν ἀρθρώνει μέ τόν ἴδιο τρόπο καί δημιουργεῖ πολιτισμό.

Κι ὅταν τήν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ τήν πᾶμε παραπέρα ἀπό τή δική μας συνάφεια; Ὅταν δηλαδή τήν πᾶμε εἴτε σέ ἀνθρώπους ἄλλων πολιτισμῶν, εἴτε σέ ἀνθρώπους τοῦ ἰδίου τυπικά πολιτισμοῦ ἀλλά ἄλλης πλείον ἐποχῆς; Ἐδῶ ἀκριβῶς ἀναδύεται τό μεγάλο στοίχημα: Νά πᾶμε παραπέρα τήν (σαρκωμένην στά καθ' ἡμᾶς) ἀλήθεια μέ τέτοιον τρόπο, ὥστε ἐκεῖ ὅπου τήν πᾶμε νά πραγματοποιηθεῖ μία νέα σάρκωση, στά δεδομένα τῶν ἄλλων καί στά δεδομένα τοῦ σήμερα.

«Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καί Θεός», εἶπε πεῖ ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμοιωτής, «[...] θέλει νά πραγματώνεται τό μυστήριον τῆς σάρκωσής του πάντα καί παντοῦ»². Ἡ ἀσταμάτητη σάρκωση, κοντολογίς, ἀποτελεῖ τήν Ἱεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλά – γιά δεῖτε! Ἡ ἀσταμάτητη σάρκωση ταυτόχρονα ἀποτελεῖ καί τήν οὐσία τῆς Ἐκκλησίας! Ἀντίθετα πρὸς τή διάχυτη πεποίθηση ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει Ἱεραποστολή (σάν μία ἔκτακτη, ἐξωτική δραστηριότητα), καθλούμαστε νά δοῦμε ὅτι καθαυτή ἡ Ἐκκλησία εἶναι Ἱεραποστολή. Ἐάν ἀφαιρεθεῖ ἀπό τήν Ἐκκλησία ἡ ἀσταμάτητη σάρκωση «πάντα καί παντοῦ», αὐτό πού θά ἀπομείνει δέν θά εἶναι Ἐκκλησία. Μουσεῖο, ναί. Ἀλλά ἀντάμωμα Θεοῦ καί χειροπιαστοῦ ἀνθρώπου, ὄχι.

Ὅταν ὁμως μεταβαίνουμε στόν ἄλλον, γεννιέται ὁ μέγιστος πειρασμός: Ἐπειδή εἴμαστε ἐνθουσιασμένοι ἀπό τό μεγαλεῖο τῆς δικῆς μας σάρκωσης, νά πιστέψουμε ὅτι ἡ σάρκωση στόν δικό μας πολιτισμό εἶναι τό τέρμα· ὅτι κανένας ἄλλος πολιτισμός καί καμιά ἄλλη ἐποχή δέν ἔχουν κάτι νά συνεισφέρουν, καί ὅτι ὅλοι πρέπει νά πολιτογραφηθοῦν στή δική μας πολιτισμική σάρκα. Ἐάν αὐτός ὁ πειρασμός νικήσει, τότε ὁ ἅγιος Μάξιμος ἠττάται, ἡ διαδικασία τῆς ἀδιάκοπης σάρκωσης σταματᾷ, καί ἡ ἀποικιοκρατία κάνει πάρτυ. Καί ὁ πολιτισμός μας, ἀπό σάρκα τῆς ἀλήθειας καταντᾷ σαρκοφάγος τῆς.

Στή χριστιανική προσέγγιση τοῦ πολιτισμοῦ, λοιπόν, ἔχουμε καί συνέχεια καί ἀσυνέχεια: καί γέφυρες καί ρήξεις. Ἡ διαδικασία τῶν σαρκώσεων ἐμπεριέχει καί κατάφαση πρὸς τόν πολιτισμό, καί δυσπιστία πρὸς τόν πολιτισμό. Προσοχή: Δέν ἐννοῶ μία δυσπιστία ἡ ὁποία προκύπτει ὡς ἀτύχημα, ἄν κάτι δέν πάει καλά. Ἐννοῶ μία δυσπιστία ἡ ὁποία εἶναι ἐγγενῆς στή σχέση Εὐαγγελίου καί πολιτισμοῦ. Γιατί ὁ πολιτισμός τείνει νά ἰσχυριστεῖ ὅτι αὐτός γεννᾷ τό νόημα τῆς ζωῆς, ὅτι δηλαδή ἀποτελεῖ αὐταξία. Ἀκόμα καί

* Τό παρόν ἄρθρο ὑπῆρξε εἰσήγηση στήν Ἡμερίδα τῆς Ἀνώτατης Ἐκκλῆ. Ἀκαδημίας τῆς Ἀθήνας, μέ γενικό θέμα: «Συνέχεια καί ἀσυνέχεια στήν πολιτισμική ταυτότητα», Τρίτη 8 Μαΐου 2018.

1. Πρβλ. τό κείμενό μου «Πολιτισμοί καί Εὐαγγέλιο: καί κατάφαση καί ἔνταση», Ἀνθίβοθα 2 (2018), σσ. 27-30.

2. Μάξιμος, *Περί διαφορῶν ἀποριῶν*, θ', PG 91, 1084 C-D.

ΤΩΜΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

σέ πολιτισμικές πραγματικότητες τις όποιες τις γέννησε ή ζωντανή πίστη, μπορεί κάποια στιγμή αυτή ή πίστη νά πάψει νά ύπάρχει, νά έξατμιστεί. Καί τό πανέμορφο πολιτισμικό άγαθό, τό όποίο κάποτε τό δημιούργησε ή πίστη, θά συνεχίσει νά ύπάρχει, χωρίς αυτήν. Σ' αυτή τήν περίπτωση θά έχουμε πολιτισμική συνέχεια καί μεταφυσική άσυνέχεια. Άλλή στή χριστιανική συνείδηση τά πολιτισμικά έπιτεύγματα (άκόμα καί τά μή-χριστιανικά) μπορούν νά παραπέμψουν στόν Θεό, άλλή κανένα –ούτε τό ύψηλότερο πολιτισμικό έπίτευγμα– δέν μπορεί νά ύποκαταστήσει τόν ζωντανό Θεό. ~ Αν τόν ύποκαταστήσει, τότε ή ωραιότητα γίνεται είδωλο.

Άπλές, καί γι' αυτό ίσως δυσβάστακτες άλήθειες. Η πολιτισμική ταυτότητα κληρονομείται, όμως ή πίστη δέν κληρονομείται. Αυτό πού μπορούν, γιά παράδειγμα, νά κληροδοτήσουν δύο πιστοί γονείς στά παιδιά τους, είναι τό πολιτισμικό χνάρι τής πίστης καί ή *πρόσκληση* στήν πίστη. ~ Οχι καθεαυτή ή πίστη. Η πίστη έκκρεμεί νά γεννηθεί στόν κάθε άνθρωπο ως προσωπική μεταστροφή, ως προσωπικό άθλημα. Τό δημοτικό τραγούδι «Ό χάρος καί οί ψυχές», τό όποίο είχε συναρπάσει τόν μεγάλο Γκαίτε, είναι ένας συγκλονιστικός θρήνος γιά τό τελεσίδικο του θανάτου³. Καί δέν έχει ούτε ψίκουλο άνάστασης. Έδώ συνεχίζεται ό παγανιστικός Έλληνισμός. Συνεχίζεται ό άδιέξοδος θρήνος του Όρφέα γιά τήν Εύρυδική. Αυτή τή συνέχεια τή ρηγματώνει μιά πίστη, ή όποία πολιτισμικά είναι ξενόφερτη: ή χριστιανική πίστη στήν Άνάσταση.

Πόσο έναργής είναι σήμερα αυτή ή καταστατική γιά τόν Χριστιανισμό διελκυστίνα γεφυρών καί ρήξεων; Θά προσπαθήσω νά τό ψηλαφήσω ανατρέχοντας στήν ίδρυτική λογική του Χριστιανισμού κατά

τήν ύστερη άρχαιότητα, όταν έβγαινε από τό παιλαστινακό λίκνο του, άπλωνόταν στή μεσογειακή λεκάνη, καί θεωρούσε φυσικό χώρο τής μαρτυρίας του τήν τότε παγκοσμιοποίηση. Γιά ποιό λόγο άραγε ό Χριστιανισμός άποτέλεσε τότε ξάφνιασμα καί άνατροπή;

Διότι ό άρχαίος κόσμος ήταν θεμελιωμένος στήν έννοια τής ιθαγένειας, τής έντοπιότητας⁴. Λέγοντας «ιθαγένεια» έδώ δέν έννοώ άπλώς ότι κάθε άνθρωπος γεννιέται σέ κάποια πατρίδα. Έννοώ ότι ή ιθαγένεια στόν άρχαίο κόσμο άποτελοΰσε τό κριτήριο τής άληθείας. Δέν νοούσαν μιά, πανανθρώπινη άλήθεια, άλλή πιστευόταν ότι κάθε ιθαγένεια (κάθε πολιτισμική ταυτότητα) παρήγαγε τή δική της άλήθεια – καί τή δική της θρησκεία. Υπ' αυτή τήν όπτική, ό άνθρωπος παρέμενε αυθεντικός εάν καί έφόσον παρέμενε πιστός στήν ιθαγένειά του. Καί ακριβώς γι' αυτό, ή άλήθεια κάθε πολιτισμικής ταυτότητας δέν είχε ισχύ σέ άλλη πολιτισμική ταυτότητα. Ό Σπαρτιάτης, γιά παράδειγμα, δέν θεωρούσε άνύπαρκτους τούς θεούς των Περσών. Τούς θεωρούσε όμως άρμόδιους μόνο γιά τόν περσικό πολιτισμό. Καί γι' αυτό, στόν άρχαίο κόσμο δέν υπήρχε ή έννοια τής Ίεραποστολής. Είναι λάθος ή άποψη ότι άνέκαθεν όλες οί θρησκείες επιδιώκουν τήν έξάπλωσή τους καί άσκοΰν Ίεραποστολή. Γιά νά ύπάρχει ή έννοια τής Ίεραποστολής, θά πρέπει νά δέχεσαι μιά άλήθεια γιά όλους τούς άνθρώπους καί γιά όλους τούς πολιτισμούς, μιά άλήθεια ή όποία δέν είναι γέννημα κανένος πολιτισμού, άλλή έρχεται από έξω, από τόν κόσμο. Άκόμα καί μετά τήν έποχή του Μεγάλου Άλεξάνδρου, όταν τά όρια του κόσμου διευρύνθηκαν καί γνώρισαν έξαιρετική διάδοσης οί μυστηριακές θρησκείες τής Άνατολής, καί τότε άκόμη, κριτήριο

3. Claude Fauriel, *Έλληνικά δημοτικά τραγούδια*, τ. Α' (έπιμ. Άλέξης Πολίτης), Πανεπιστημιακές Έκδόσεις Κρήτης, Ήράκλειο 1999, σ. 289. Βλ. καί <http://ergotelemata.blogspot.gr/2012/11/goethes-charonlied.html>

4. Γιά ένδελεχή εξέταση όσων ακολουθούν, βλ. Θανάσης Ν.

Παπαθανασίου, «Σάρκα ναί, Σαρκοφάγος όχι! Πολιτισμός καί ιεραποστολή, "ιθαγένεια" καί "έρώτημα περί τής άληθείας". Μία έρευνα στίς άπαρχές», *Έλληνικό Άνοικτό Πανεπιστήμιο, Έπιστημονική Επιθεώρηση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Σπουδές στήν Όρθόδοξη Θεολογία»*, τ. 6, Πάτρα 2015, σ. 513-516.

παρέμενε ή ιθαγένεια, έστω μέ διευρυμένη έννοια. Κάθε νέα πίστη γινόταν δεκτή, αλλά ήμπαινε κάτω από τήν κυρίαρχη όμπρέλα τής ιθαγένειας.

Υπήρξαν στόν άρχαίο κόσμο φωνές πού άμφισβήτησαν τήν αυτάρκεια τής ιθαγένειας καί μίλησαν γιά πανανθρώπινες άλήθειες; Υπήρξαν, καί προέρχονταν από τόν χώρο τής Φιλοσοφίας. Άλλή στίς περισσότερες περιπτώσεις παρέμειναν φωνές άντιπολίτευσης μπροστά στήν κυρίαρχη νοοτροπία. Γιά παράδειγμα, οι Άθηναίοι του 4ου αι. π.Χ., κόμπαζαν ότι ήταν αυτόχθονες καί χλεύαζαν τόν φιλόσοφο Άντισθένη, έπειδή δέν ήταν γνήσιος Άθηναίος. Ό ίδιος, όμως, τούς έδινε πληρωμένη άπάντηση: καί τά σαλιγκάρια, αυτόχθονα είναι!⁵

Τί σήμαινε ή έπιμονή τών χριστιανών ότι κριτήριο τής άληθείας δέν είναι ή ιθαγένεια; Σήμαινε ότι τό ανθρώπινο ύποκείμενο (τό άτομο) δέν είναι άρρηκτα δεμένο μέ τόν πατρογονικό πολιτισμό του. Άλλή έχει τή δυνατότητα νά έρθει άκόμη καί σέ ρήξη μέ τά πατρογονικά του, χάριν αυτού πού τό ίδιο τό άτομο, έλεύθερα καί υπεύθυνα, θά έγκοιπωθεί ως άλήθεια – άκόμα κι άν πρόκειται γιά άλήθεια ή όποία έμφανίζεται ως ξενόφερτη. Η έμφαση στό ύποκείμενο καί ή έμφαση στό έρώτημα περί τής άληθείας, είναι τό κέραςμα τής Ιεραποστολής προς τήν ανθρωπότητα καί υπήρξε ό προάγγελος τής νεωτερικότητας.

Μπορεί σήμερα διάφορες εκκλησιαστικές φωνές νά διακηρύττουν ότι ή θρησκευτική καί ή πολιτισμική ταυτότητα είναι συνυφασμένες άρρηκτα, αλλά ό Χριστιανισμός ήρθε γιά νά πεί ότι αυτή ή λογική είναι πρό-χριστιανική καί μή-χριστιανική. Δείτε, γιά παράδειγμα, πώς ό άντιχριστιανός φιλόσοφος Κέλλσος, τόν 2ον αι., έξοργιζόταν από τή χριστιανική οικουμενικότητα:

«Πρέπει [...] όλοι οι άνθρωποι νά ζούν σύμφωνα μέ τά πατροπαράδοτα, χωρίς νά μπορεί κανένας νά τούς κατηγορεί γι' αυτό. Άντίθετα, τούς χριστιανούς μπορούμε νά τούς κατηγορήσουμε, καθόσον έγκατέλειψαν τά πάτρια γιά νά υπερασπιστούν τή διδασκαλία του Ίησοϋ, χωρίς νά αποτελούν ένα έθνος όπως οι Ίουδαίοι [...]. Όποιος φαντάζεται ότι είναι δυνατό νά συμφωνήσουν σέ ένα [πνευματικό] νόμο οι Έλληνες καί οι βάρβαροι πού νέμονται τήν Άσία, τήν Εϋρώπη καί τήν Άφρική μέχρι τά πέρατα τής γής, δέν ξερεί τί του γίνεται ("ό τουτο οϊόμενος οϊδεν ουδέν")»⁶.

Όδυσσέας καί Άβραάμ. Δύο διαφορετικές στάσεις ζωής. Ό Όδυσσέας θεωρείται ό κατ' έξοχήν ταξιδευτής στά άκρα του κόσμου καί σέ διαφορετικούς πολιτισμούς. «Μάλα πολλή πλάγχθη, [...] πολλών δ' ανθρώπων ίδεν άστεα καί νόον έγνων»⁷. Καί όμως, ό μέγας Όδυσσέας εκπροσωπεί έναν τρόπο ζωής αιχμάλωτο τής ιθαγένειας. Ταξίδεψε, αλλά τελικά επέστρεψε εκεί απ' όπου ξεκίνησε. Είναι ή έπιστροφή στήν ιερή άρχή· ή «αιώνια έπιστροφή», τήν όποία συναντάμε σέ πολλές θρησκείες⁸ – όχι όμως στόν έσατολογικό Χριστιανισμό. Άντίθετα προς τόν Όδυσσέα, ό Άβραάμ, ό γενάρχης τών ανθρώπων τής πίστης, θεμελιώνει τήν ταυτότητα του στήν *άρνηση* τής έπιστροφής. Είπε ό Θεός στόν Άβραάμ: «Έξελθε εκ τής γής σου καί εκ τής συγγενείας σου καί εκ του οίκου του πατρός σου καί δεϋρο εις τήν γήν, ήν άν σοι δείξω» («Φύγε από τή χώρα σου, από τούς συγγενείς σου κι από τό σπίτι του πατέρα σου, καί πήγαινε σέ μία χώρα πού έγώ θά σου δείξω»)⁹. Ρήξη μέ τό παρελθόν, άλμα στό μέλλον. Άλλή όχι τυφλή. Υπάρχει κριτήριο. Άλλή τό κριτήριο δέν είναι ή ιθαγένεια. Είναι ή πίστη καί ή τόλημη σάρκωσης σέ άπρόσμενες συνάψεις.

5. Διογένης Λαέρτιος, *Βίοι Φιλοσόφων*, 6, 1. Diogenes Laertius, *Lives of Eminent Philosophers* (Loeb Classical Library), έκδ. Heinemann & Harvard University Press, London & Cambridge Mas. 1970', σ. 2.

6. Ωριγένης, *Κατά Κέλλσου* 5:35-41, 8:72. Άπόδοση: Κέλλσος, *Άληθής λόγος. Κατά Χριστιανών* (άπόδ. Πέτρος Οικονόμου & Ίωάννης Σ. Χριστοδοϋλου), έκδ. Θύραθεν/Επιλογή, Θεσσαλονίκη 1996, σσ. 163, 97.

7. Όμήρου Όδύσεια, α', 1-3.

8. Βλ. Μιρτσέα Έλιάντε, *Κόσμος καί ιστορία. Ό μύθος τής αιώνιας έπιστροφής* (μτφρ. Στρατής Ψάητου), έκδ. Έλληνικά Γράμματα, Άθήνα 1999.

9. Γεν. 12,1-2. Βλ. τό ήμέτερο: «Ταξίδι στό κέντρο του βάρους. Η χριστιανική Ιεραποστολή έναν αιώνα μετά τό Συνέδριο του Έδιμβούργου (1910)», *Σύναξη* 122 (2012), 67-81.

Ξέρουμε ότι η περιτομή ήταν για τους Ισραηλίτες σημείο θρησκευτικής και πολιτισμικής ταυτότητας, ἄρρηκτα. Δύο φορές η τότε παγκοσμιοποίηση επιχείρησε να τους την καταργήσει. Την πρώτη φορά η ἑλληνοισλαμική παγκοσμιοποίηση, με ἀποτέλεσμα την ἑβραϊκή ἐξέγερση τῶν Μακκαβαίων, τὸ 168 π.Χ. Τη δεύτερη φορά η ρωμαϊκή παγκοσμιοποίηση, με ἀποτέλεσμα την ἰουδαϊκή ἐξέγερση τοῦ Μπάρ Κοχμπά, τὸ 135 μ.Χ. Ἡ πρώτη χριστιανική κοινότητα συγκροτήθηκε μέσα στην ἑβραϊκή συνάφεια, καὶ μάλιστα ὡς αὐθεντικός κληρονόμος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὅταν λοιπὸν οἱ Ἀπόστολοι ἀποφάσισαν τὴν κατάργηση τῆς περιτομῆς¹⁰, φανταστεῖτε τί θὰ ἄκουσαν, φανταστεῖτε πόσα μέλη τῆς Ἐκκλησίας θὰ τοὺς κατηγόρησαν ὅτι γίνονταν ὄργανα τῆς παγκοσμιοποίησης καὶ ὅτι ἀπεμπολοῦσαν τὴν ταυτότητά τους! Ἀλλὰ μετὰ τὴν ῥῆξιν αὐτὴ οἱ Ἀπόστολοι ἔκαναν ἀπλοῦστατα ὅ,τι καὶ ὁ γενάρχης τῆς πίστεως, Ἀβραάμ. Καὶ ἄς σκεφτοῦμε τὸ ἐξῆς: Πότε ἡ Ἐκκλησία κατάργησε τὴν περιτομή; Πότε, δηλαδή, ξεκαθάρισε ποιά εἶναι ἡ φύση τῆς Ἐκκλησίας; Ὅταν ἀντιμετώπισε τὸ ἐρώτημα, πῶς θὰ δεχτεῖ τοὺς ἀνθρώπους πού προέρχονταν ἀπὸ τὸν μὴ - ἑβραϊκὸ κόσμον. Ἡ Ἐκκλησία δηλαδή φώτισε τὰ μέσα της ὅταν ἀνοίχτηκε στὰ ἔξω της. Ὅταν ἡ Ἱεραποστολή ἦταν ὁ ἑαυτὸς της — ὄχι τὸ πάρεργό της.

Ἔρχομαι σὲ μιά τελευταία διάσταση τῆς διαλεκτικῆς γεφυρῶν καὶ ῥήξεων. Κανένας πολιτισμὸς δὲν εἶναι ἓνα συμπαγὲς πρᾶγμα, οὔτε στὸν τόπον οὔτε στὸν χρόνον. Σὲ κάθε πολιτισμὸ ἀναπτύσσονται ὑποπολιτισμοὶ καὶ ἀντιφάσεις· δυνάμεις φωτεινὲς καὶ δυνάμεις σκοτεινὲς, δυνάμεις πού καταπιέζουν καὶ δυνάμεις πού ἐλευθερώνουν. Σάρκωση δὲν σημαίνει ἀφελεὴ κατάφαση τῶν πάντων. Σημαίνει προσανατολισμὸ τῶν πολυτίμων τοῦ ἀνθρώπου στὴν Ἀνάσταση, σημαίνει θανάτωση τῶν δυνάμεων τοῦ θανάτου. Ἔτσι, πλευρὰ τῆς Ἱεραποστολῆς εἶναι καὶ ἡ ῥῆξιν μετὰ τὴν ἀδικεῖν δομῆς, ἡ ἀναγγελία τῶν καλῶν νέων γιὰ

τοὺς ἐλάχιστους ἀδερφοὺς τοῦ Χριστοῦ. Μπορεῖ, λοιπὸν, νὰ θαυμάζουμε μιά ὑπέροχον ἀρχιτεκτονική, μπορεῖ νὰ ἐκθειάζουμε ὑπέροχα ὑφαντά, νὰ τὰ μελετᾶμε, νὰ τὰ χρονολογοῦμε, νὰ ἔβλεπε ποιὲς ὀπτικές ἀποτυπώνονται σὲ αὐτά. Καὶ πολὺ καλὰ κάνουμε. Ταυτόχρονα ὅμως αὐτὰ τὰ ὑπέροχα πολιτισμικὰ προϊόντα μπορεῖ νὰ εἶναι δημιουργίες πού πραγματοποιήθηκαν ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορική ὑπερφορολόγηση, ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση καὶ ἀπὸ τὸν πόνο ἀνθρώπων. Τοὺς «ἐστέτ» (ἐκείνους δηλαδή πού λένε «ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη») μπορεῖ νὰ μὴν νοιάζει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Νοιάζει καὶ παρανοιάζει ὅμως ὅσους νοιάζονται γιὰ τὸ Εὐαγγέλιον. Ὅταν ὁ Χριστὸς μίλησε γιὰ τὸν κορυφαῖον Ἰωάννη Βαπτιστή, ἔκανε λόγο γιὰ τὸ τρίχινο ροῦχο τοῦ προφήτη. Καὶ τὸν ἀντιπαρέβαλε πρὸς τοὺς φοροῦντες τὰ μαλακά καὶ τὰ ἔνδοξα. Οἱ φοροῦντες τὰ μαλακά [δηλαδή τὰ ποιητικά, τὰ καλοφτιαγμένα] καὶ τὰ ἔνδοξα ἀνῆκαν ἀλλοῦ· στὴν ἄρχουσα ἐλίτ καὶ στὰ ἀνάκτορα. Αὐτὰ τὰ «μαλακά» προφανῶς ἦταν ἔργα τέχνης, προφανῶς προϊόντα ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ στὴ δούλεψη μιᾶς τυραννίας. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη, μπορεῖ ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος τὸν 4ον αἰ. νὰ ἔχτιζε ὑπέροχους ναοὺς «πρὸς δόξαν Κυρίου», ἀλλὰ ἐπειδὴ τοὺς ἔχτιζε αὐταρχικά καὶ ναρκισσοειδῶς, τὸν ἔλεγε ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος Πηλοῦσιώτης: «Ἔχεις γίνεαι (τοῦ ἔλεγε) λιθομανῆς καὶ χρυσοπλάττης».

«Κτίζεις στὸ Πηλοῦσιον ἐκκλησία, λαμπρὴ [...], ἀλλὰ μετὰ ἐλευθέρωσιν: μετὰ χρηματισμοὺς ἀπὸ χειροτονίας, μετὰ ἀδικίας [...] καὶ μετὰ ὑπεξαίρεση τῶν χρημάτων πού προορίζονται γιὰ τοὺς φτωχοὺς [...]. Δὲν χρειάζεται ὁ Θεὸς θυσίας πού προέρχονται ἀπὸ ἀδικία. Ἀντιθέτως, τίς σιχαίνεται σάν νὰ πρόκειται γιὰ θυσία σκύλου. Σταμάτα, λοιπὸν, καὶ νὰ κτίζεις καὶ νὰ ἀδικεῖς, ὥστε νὰ μὴ βρεθεῖ στὴν κατάκριση τοῦ Θεοῦ αὐτὸ τὸ [λαμπρὸ] οἰκοδόμημα. Αἰώνια θὰ στέκει μετέωρον καὶ θὰ σοῦ κατα-

10. Πράξ. 15,20.

11. Λουκ. 7,25. «Τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ

τροφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν».

μαρτυρεί μέ ποιά κακά κτίστηκε, θά σοῦ γυρεύει πίσω τά μεροκάματα πού στέρησες καί θά συνηγορεῖ ὑπέρ ὧσων ἔβλαψες»¹².

Ἔχουμε χρέος νά παιδευτοῦμε καί γιά τίς γέφυρες καί γιά τίς ρήξεις. Καί ἡ Ἱεραποστολή ἔχει θέμα της ἀκριβῶς αὐτό τόν λυτρωτικό παιδεμό. Κλείνω μέ τά ἐμβληματικά λόγια τοῦ π. Ἀλέξανδρου Σμέμαν:

«Τό νά ξαναβροῦμε τήν ιεραποστολική διάσταση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἐπιτακτική ἀνάγκη τῶν ἡμερῶν μας. [...] Ἡ Ἐκκλησία εἶναι οὐσιωδῶς Ἱεραποστολή [...]. Μιά χριστιανική κοινότητα πού χάνει τόν ιεραποστολικό ζήλο καί σκοπό της, μιά κοινότητα πού γίνεται ἐγωιστική καί ἐγωκεντρική, πού περιορίζεται στό νά "ἰκανοποιεῖ τίς πνευματικές ἀνάγκες τῶν μελῶν της", πού ταυτίζει τόν ἑαυτό της μέ ἕνα

ἔθνος [ἢ μέ] μιά κοινωνία, [...] ὁδεύει πρὸς τήν πνευματική παρακμή καί τόν θάνατο»¹³.

Θανάσης Ν. Παπαθανασίου

Δρ. Θεολογίας (Ἱεραποστολικῆς)

Διδάσκων (ΕΔΙΠ) στήν Ἀνώτατη

Ἐκκλησιαστική Ἀκαδημία τῆς Ἀθήνας

12. Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης, *Ἐπιστολαί*, 37, PG 78, 205A. Ἐκτενῶς τό ζήτημα αὐτό, στό μελέτημά μου «Ἡ ὁμορφιά θά καταστρέψει τήν Ἐκκλησία», *Θεολογία* 83.2 (1912), σσ. 199-219.

13. Alexander Schmemmann, «Orthodoxy and Mission», *St Vladimir's Seminary Quarterly* 3.4 (1959), σ. 41.

Εὐχαριστήρια ἐπιστολή Ἐπισκόπου Νυέρι κ. Νεοφύτου

4 Ἰουνίου 2018

Ἐπίσκοπο Φαναρίου
Γενικό Διευθυντή τῆς
Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
κ. Ἀγαθάγγελο

Ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἀναλογιζόμενος τήν ἀγαπητική καί φιλιανθρωπική σας στάση πρὸς ἡμᾶς, ἔρχεται στήν σκέψη μου τό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πού περιλαμβάνει στό κείμενο του ὁ Ἀπόστολος καί Εὐαγγελιστής Μάρκος, ὁ καί φωτιστής τοῦ Παλαιφάτου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας: «καί γάρ ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καί δοῦναι τήν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντί πολλῶν» (Μάρκ. 10,45).

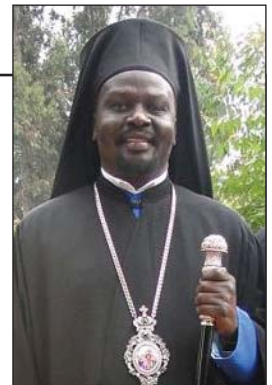
Μέ αὐτές τίς σκέψεις ἐπιθυμῶ νά σᾶς εὐχαριστήσω θερμά γιά τήν γενναιοδωρή οικονομική σας στήριξη στό θεάρεστο ιεραποστολικό ἔργο μας ἐδῶ στήν Ἀφρική καί συγκεκριμένα στήν Ἐπισκοπή Νυέρι. Εἶμαι ἰδιαίτερα εὐγνώμων πρὸς τό πρό-

σωπό σας, διότι μέ τήν ἀγάπη σας, μᾶς βοηθᾶτε ὥστε νά ἀνταπεξήλθουμε στίς ἀνάγκες τῶν κληρικῶν μας, ἀλλὰ καί εἰδικότερα στήν ἐνίσχυση τῶν πολλυάριθμων ὀρφανῶν παιδιῶν πού διψοῦν γιά ἕνα καλύτερο αὔριο.

Ὁ πόνος στή ζωή τῶν παιδιῶν αὐτῶν εἶναι πολλήδες φορές ἀβάσταχτος. Κάθε εἶδος ἐνίσχυση καί βοήθεια ἀποτελεῖ πνοή ἐλπίδας γιά αὐτά τά παιδιά. Σᾶς εὐχαριστῶ εἰλικρινά.

Κλείνοντας εὐχομαι ὁ Πανάγαθος Θεός νά σᾶς χαρίζει πλούσιο τό Ἔλεος Του καθὼς καί ἔτη πολλὰ καί εὐλογημένα, ἔτσι ὥστε νά συνεχίζετε τό ἀνθρωπιστικό ἔργο σας, ἀποτέλεσμα ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης καί ἀήτρουςμου.

Μέ πολλή ἐκτίμηση καί ἀδελφική ἀγάπη

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΟUBANGUI ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΥΣ ΠΥΓΜΑΙΟΥΣ

Στιγμιότυπο από την ομαδική Βάπτισή των νεοφώτιστων Ὁρθόδοξων πιστῶν στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Oubangui

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων κατά τήν ἐπίσκεψή του στόν καταυλισμό τῶν Πυγμαίων στό τροπικό δάσος

Τό Σάββατο 14^ο Ἀπριλίου 2018, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν κ. Παντελεήμων, ἔφτασε ἀεροπορικῶς στήν πόλη Impfondo τοῦ Βόρειου Κονγκό, προκειμένου νά ἐπισκεφθεῖ τήν τοπική Ἐνοριακή Κοινότητα τῶν Ὁρθόδοξων πιστῶν.

Στό ἀεροδρόμιο τόν ὑποδέχθηκαν ὁ ντόπιος Ἱερέας π. Τιμόθεος Ndzebn μέ τά Μέλη τῆς τοπικῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς. Μετά ἀπό προσκυνηματική ἐπίσκεψη στόν Ἱερό Ναό τοῦ Τιμίου Προδρόμου καί Ἁγίου Νικολαίου, πού εἶναι ὁ πρῶτος Ὁρθόδοξος Ναός στό Βόρειο Κονγκό, μετέβη στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Oubangui – ὁ ὁποῖος καθορίζει ἐπίσημως μέρος τῶν συνόρων μεταξύ τῶν κρατῶν τῆς Δημοκρατίας τοῦ Κονγκό (Μπραζαβίλ) καί τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τοῦ Κονγκό (Κινσάσα) – ὅπου τέλεισε τό ὁμαδικό Βάπτισμα γηγενῶν νεοφώτιστων ὄλων τῶν ἡλικιῶν, πού προέρχονται ἀπό τίς φυλές τῶν Μπαντού καί τῶν Πυγμαίων.

Στήν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, ὁ Μητροπολίτης τούς μίλησε γιά τό νόημα τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου καί τούς ἐξήγησε τά διάφορα στάδιά του. Ἐπεσήμανε, ἐπίσης, τήν ὑψιστή σημασία τῆς ἡμέρας αὐτῆς στή ζωή τους, πού ἀποτελεῖ τήν ἀπαρχή μιᾶς ισόβιας πνευματικῆς πορείας. Ἡ εὐλογημένη ἡμέρα ὁλοκληρώθηκε μέ πολύωρη συνεργασία καί πνευματική ἐπικοινωνία μέ τόν προσφιλέστατο Ἐφημέριο π. Τιμόθεο.

Τήν ἐπομένη, Κυριακή τοῦ Θωμᾶ, ἀφοῦ τέλεισε τή θεία Λειτουργία στόν προαναφερθέντα Ναό καί εὐλόγησε τήν πρώτη καμπάνα του, δωρεά ὁμάδας εὐσεβῶν χριστιανῶν, πραγματοποίησε ἀπό κοινοῦ μέ τόν Ἱερέα καί τά Μέλη τῆς Ἐνοριακῆς Κοινότητας τῆς Impfondo, ποιμαντική ἐπίσκεψη στήν ἀρχαιότατη φυλή τῶν Πυγμαίων πού ζεῖ στό τροπικό δάσος. Κατά τή συνάντηση προσφέρθηκαν ποσότητα ἄλατιοῦ, σαπουνιοῦ καί σπέρτων, ἄλλα ὑλικά πού εἶναι ἀπαραίτητα στόν κυνηγητικό τρόπο ζωῆς τῶν αὐτοχθόνων, καθῶς καί εἶδη στοματικῆς ὑγιεινῆς, ἀναλγητικά καί ἀντιπυρετικά φάρμακα.

Ἀκολουθῶς ὄλοι μετέβησαν στόν εἰδικά διαμορφωμένο χώρο τοῦ καταυλισμοῦ πού χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικά ὡς χώρος ἰατρείας, ὅπου ἔγινε Ἁγιασμός καί Τρισάγιο μέ ἀφορμή τή συμπλήρωση δύο χρόνων ἀπό τήν κοίμηση τοῦ υπεραϊωνόβιου ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς Para Bokale. Ὁ Σεβασμιώτατος ἀπευθυνόμενος στούς Πυγμαίους μίλησε μέ ἀπλό λόγο γιά τή Σταύρωση καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Θεανθρώπου.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑ

Ἐκείνη τὴν ἑβδομάδα ἀπὸ τοῦ θερινοῦ ἐξάμηνου τοῦ 2018 διδάσκεται, μετὰ ἀπὸ ἓξ ἀποστολικὰ τέταρτα τοῦ αἰῶνα, στὸ Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ μάθημα τῆς Ἱεραποστολικῆς. Τὴ διδασκαλία του ἀνέλαβε ἡ Δρ. Θεολογίας κ. Εὐη Βουλγαράκη-Πισίνα, στὴν ὁποία κατακυρώθηκε τὸ γνωστικὸ ἀντικείμενο. Ἡ κ. Βουλγαράκη ἐντάχθηκε στὸ Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας σὲ θέση ΕΔΙΠ (Εἰδικοῦ Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ) μετὰ ἀπὸ ἐκκλησιαστικὴ διαδικασία. Τὴ ρωτήσαμε σχετικὰ καὶ μᾶς εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Εἶναι μιά πραγματικὰ βαθιά συγκινητικὴ εὐκαιρία, νὰ ἀνασταίνεται στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἀθῆνας τὸ μάθημα τῆς Ἱεραποστολικῆς, μετὰ τὴν ἐκκωφαντικὴ σιωπὴ τῶν δεκαετιῶν ἀπὸ τὴν ἀφυπηρέτηση τοῦ θεμελιωτῆ τοῦ μαθήματος καὶ τοῦ κλήδου αὐτοῦ στὴν Ἑλλάδα, τοῦ Ἡλία Βουλγαράκη, τὸ 1996. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀφυπηρέτηση, τὸ μάθημα διδάχθηκε γιὰ λίγος ἀκόμα καὶ κατόπιν σίγησε. Σήμερα, δοξάζουμε τὸν Θεὸ πρῶτα, καὶ βεβαίως εὐχαριστοῦμε τὸν Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς κ. Νικολαΐδου, τὸν εἰσηγητὴ καθηγητὴ κ. Παπαλεξανδρόπουλο καὶ ὄλους τοὺς συναδέλφους καθηγητὲς γιὰ τὴν εὐμένεια καὶ τὴ φροντίδα πού ἐδειξαν γιὰ τὴν ἀποκατάσταση ἑνὸς τόσο σημαντικοῦ ἀντικειμένου, πού δὲν μποροῦσε πιά νὰ λείπει ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν. Ἔτσι, τὸ Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας πραγματικὰ ἐκπληρώνει τὴν ἀποστολὴ του νὰ ὑπηρετῇ τὴ σχέση Θεολογίας καὶ Κοινωνίας καὶ στὸν τομέα αὐτό, εἰσάγοντας στὸ Πρόγραμμα Σπουδῶν τὸ μάθημα τῆς Ἱεραποστολικῆς, σὲ μιά ἐποχὴ ὅπου ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἤδη ἀξιόλογη ἱεραποστολικὴ δραστηριότητα σὲ ὅλο τὸν κόσμον. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό θὰ ἐκπαιδευτοῦν ἄνθρωποι σὲ πλάτος καὶ σὲ βάθος, θὰ ἀνακινήθῃ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Ἱεραποστολὴ, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀνατροφοδοτηθῇ ἡ πράξη τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ἓνα ἐπιστημονικὸ καὶ ἀναστοχαστικὸ λόγο, πού ἐλπίζουμε καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας νὰ συμβάλῃ στὴν ποιότητα ἀλλὰ καὶ νὰ πολλαπλασιάσει τὶς δυνατότητες τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου. Τὸ πρῶτο μας μάθημα, μὲ λίγους φοιτητὲς, ἦταν γιορταστικὸ,

μὲ γλυκὰ καὶ ἤχους ἀφρικάνικης μουσικῆς. Ἦδη δουλεύουμε πολὺ σοβαρὰ, ἐνῶ ἡ ἱκανοποιητικὴ διαπίστωση εἶναι ὅτι οἱ φοιτητὲς ἐνδιαφέρονται πολὺ. Ἦξι ἀπλῶς ἐνδιαφέρονται, σὲ ἐπίπεδο σπουδῆς, ἔρευνας καὶ πράξης, ἀλλὰ καὶ ἤδη ἐπισημαίνουν ὅτι περιμένουν περισσότερα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία στὸ ἐνοριακὸ καὶ μητροπολιτικὸ ἐπίπεδο γιὰ τὴ δεξίωση ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ προγραμμάτων γιὰ τὴν Ἱεραποστολή. Σίγουρα, δίχως βιάση, πολλὰ μποροῦν νὰ γίνουν, ἀλλὰ ἡ νεολαία ἔχει πραγματικὰ ἓνα ρυθμὸ ἔντονο καὶ ἐντυπωσιακὰ ζωηρό. Ὡς πρὸς τὸ ἴδιο τὸ περιεχόμενον τοῦ μαθήματος μπορεῖτε νὰ δεῖτε περισσότερα στὴν περιγραφή του στὸ Πρόγραμμα Σπουδῶν. Πάντως ἡ προσπάθειά μας θὰ εἶναι νὰ συνδέσουμε τὴ θεωρία μὲ τὴν ἐμπειρία καὶ τὴν πράξη καὶ σὲ αὐτὸ ἐλπίζουμε στὴ συνεργασία ὄλων, καὶ προφανῶς τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Νιώθω, ἐξάλλου, μιά ἰδιαίτερη συγκίνηση πού σήμερα μὲ ρωτᾶτε, καθὼς ὁ Ἡλίας Βουλγαράκης ἦταν συνιδρυτὴς καὶ γιὰ πάρα πολλὰ χρόνια ὑπεύθυνος Σύνταξης τοῦ περιοδικοῦ *Πάντα τὰ Ἔθνη* καὶ ἐγὼ ἡ ἴδια, παιδί σχεδὸν ἀκόμη, τὸ συνόδευσαν ἀπὸ τὰ πρῶτα του βήματα. Ἐλπίζω γενικότερα ὅτι τὸ μάθημα τῆς Ἱεραποστολικῆς θὰ συμβάλῃ ὥστε νὰ ἀνοίξουν οἱ ὀρίζοντες μας στὴ χώρα μας ἔξω ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ κύριου ἐθνικοῦ κορμοῦ καὶ τοῦ ἐλλαδικοῦ κράτους καὶ θὰ μπορέσουμε νὰ βλέπουμε τὴν κοινωνία καὶ τὸν κόσμον μὲ ἀνοικτὴ καὶ ἀγαπητικὴ διάθεση, παρὰ τὶς τρικυμίες τῶν καιρῶν, δίχως νὰ ἀπομονωνόμαστε σὲ κλίμα φόβου καὶ νὰ μαραζώνουμε σ' ἓνα ἐκούσιο αὐτοεγκλεισμό. Ἡ Ἱεραποστολὴ εἶναι ἡ ἀνάσα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ αὐτὸν τὸν ἀνοικτὸ ἀέρα, αὐτὰ τὰ ἀνοικτὰ παράθυρα σὲ ὅλη τὴ δημιουργία καὶ τὴν πλάση τοῦ Θεοῦ τὰ χρειαζόμαστε ὅσο ποτέ. Ἔχουμε πολλὰ νὰ δώσουμε καὶ νὰ μοιραστοῦμε ἀπλόχερα μὲ τοὺς ἀδερφοὺς μας ἀνὰ τὸν κόσμον, καὶ βέβαια τοὺς φοιτητὲς μας.

Ἐξάλλου, σήμερα προχωρᾶμε καὶ ἓνα βῆμα παραπέρα, στὸν σχεδιασμὸ Μεταπτυχιακοῦ Προγράμματος Σπουδῶν πού θὰ περιλαμβάνει καὶ τὴν Ἱεραποστολική. Ἐξάλλου ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον καὶ τὸ προ-

Ἡ κ. Εὐν Βουιλγαράκη - Πισίνα, ἡ ὁποία ἀνέλαβε τὴ διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἱεραποστολικῆς στή Θεολογικῆ Σχολῆς

πτυχιακό μάθημα θά ὀργανωθεῖ σέ καλύτερη βάση, ἀναπτυσσόμενο σέ δύο ἐξάμηνα. Ζητοῦμε τὴν προσευχὴ σας γιὰ ὅλ' αὐτὰ τὰ βήματα προκειμένου νά ἀναπληρώσει ὁ Θεός τίς ἐλλείψεις μας ὥστε νά διακονήσουμε ὡς πραγματικοί ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου».

Μετά τὴ συζήτηση αὐτή, ἀναζητήσαμε τὸ Πρόγραμμα Σπουδῶν τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας. Ἐκεῖ διαβάζουμε γιὰ τὴν Ἱεραποστολική:

«ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ»

Περιγραφή

Παρουσιάζεται ἡ Ἱεραποστολική ὡς κλάδος τῆς Θεολογίας, στὴν ἱστορικὴ καὶ σύγχρονή της διάσταση. Ἐξετάζεται τὸ ἀντικείμενο μελέτης της, ἡ χριστιανικὴ Ἱεραποστολή, στή θεωρία, τὴν πράξη καὶ τὴ μεθοδολογία της, συγχρονικά καὶ διαχρονικά. Ἐξετάζεται ἐπίσης ἡ θεολογικὴ θεμελίωση τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ ποικίλα θεολογικά, ἠθικά ἢ μεθοδολογικά ζητήματα πού ἀνακύπτουν κατὰ τὴν ἄσκησή της σέ διαφορετικὰ περιβάλλοντα.

Περιεχόμενο

Μέρος Α΄

1. Ἱεραποστολή καὶ Ἱεραποστολική, μιά σχέση κριτικῆς μελέτης, μιά θεωρία τῆς πράξης. 2. Ἡ Ἱεραποστολική ὡς κλάδος τῆς Θεολογίας. Ἱστορία. Πρόδρομοι. Κυρίαρχα ρεύματα καὶ τάσεις, ἱεραποστολικές θεωρίες καὶ θεωρήσεις. Ἡ ἱεραποστολικὴ θεολογία μετὰ τὸ Ἐδιμβούργο (1910). David Bosch, ἀλληγογὴ παραδείγματος στὴν ἱεραποστολικὴ θεολογία. Ἡ Ἱεραποστολική στὸ Ὁρθόδοξο πλαίσιο. 3. Σύγχρονες ἱεραποστολικές θεολογίες [διεθνῶς]: [α'] πάπας Φραγκίσκος, *Evangelium Gaudium καὶ Laudato Si'*. [β'] ἡ οἰκουμενικὴ διακήρυξη γιὰ τὴν Ἱεραποστολή

Together Towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes; [γ'] τὸ Cape Town Commitment: A Confession of Faith and a Call to Action ἀπὸ τὸ κίνημα τῆς Λωζάννης καὶ [δ'] ἡ ἀπόφαση τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλῆς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη 2016), «Ἡ Ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ Συγχρόνῳ Κόσμῳ».

Μέρος Β΄

1. Θεολογία τῆς Ἱεραποστολῆς. Αἴτιο, κίνητρο καὶ σκοπός. Τὸ ὑποκείμενο τῆς Ἱεραποστολῆς. Ὁ φορέας. Ὁ δέκτης τοῦ κηρύγματος. Ἱεραποστολή καὶ Σωτηριολογία. Ἱεραποστολή στὸ πλαίσιο τῆς νεωτερικότητας: ἡ πολυπλοκότητα τῆς ἀλήθειας· συγκρητισμός· Ἱεραποστολή καὶ διάλογος· δημιουργικὲς δυνατότητες συναντήσεων καὶ συνθέσεων. Ἱεραποστολή καὶ προσηλυτισμός. Ἐθνικισμός καὶ Ἱεραποστολή. Ἱεραποστολή καὶ πολιτισμός: παράδοση καὶ παραδόσεις· ἰθαγενοποίηση καὶ ἐμπολιτισμός· Ἱεραποστολή καὶ γλώσσα / -es. Ἱεραποστολή καὶ Ἐσχατολογία. 2. Μεθοδολογία τῆς Ἱεραποστολῆς. Οἱ βασικὲς μέθοδοι τῆς Ἱεραποστολῆς, ἰδίως στή βιβλική, πατερικὴ καὶ μεταγενέστερη Ὁρθόδοξη παράδοση. Ἡ σχέση φορέα καὶ δέκτη. Λαϊκοὶ καὶ Ἱεραποστολή. Μοναχοὶ καὶ Ἱεραποστολή. Ἐξωτερικὴ Ἱεραποστολή καὶ τοπικὴ Ἐκκλησία. Ἱεραποστολή καὶ χρῆμα / πολιτικὴ / αἴτημα κοινωνικῆς δικαιοσύνης. 3. Ἱστορικὴ θεώρηση τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἀρχαία Ἐκκλησία. Ὑστερὴ Ἀρχαιότητα – Πρωτοβυζαντινὴ Περίοδος. Ἡ βυζαντινὴ συμβολή. Ἡ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στή Ρωσία. Ἡ ρωσικὴ συμβολή. Ἡ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στή Δύση. Μεγάλῆς ἀνακαλύψεις, νέοι ἱεραποστολικοὶ ὀρίζοντες. Ἱεραποστολή καὶ ἀποικιοκρατία. Ἡ ἀμφιθυμία γιὰ τὴν Ἱεραποστολή στὸ πλαίσιο τῶν ἀντιαποικιοκρατικῶν κινήσεων. Ἡ παρακμὴ καὶ ἱεραποστολικὴ σιωπὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰ. στοὺς Ὁρθοδόξους. Ἡ ἀναζωπύρωση τῆς ἱεραποστολικῆς ἰδέας (δεκαετίες 60 καὶ 80). Ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή σήμερα (Ἱστοριογεωγραφία). 4. Κριτικὴ ἀνασκόπηση καὶ μελέτη παραδειγμάτων τῆς Ὁρθόδοξης Ἱεραποστολῆς στοὺς νεότερους χρόνους: Ἀλάσκα, Ἀφρική, Ἄπω Ἀνατολή. 5. Προτεραιότητες τῆς Ἱεραποστολικῆς ἐπιστήμης καὶ σκέψεις γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἱεραποστολῆς».

E.N.M.

‘Ο μικρός ‘Αντώνης...

Sokoine στήν ἀνατολική Τανζανία, ἡ ὁποία βρίσκεται περίπου 250 χιλιόμετρα ἀπό τήν πρωτεύουσα. Ἐκεῖ ζεῖ μία κοινότητα τῆς πρωτόγονης φυλῆς τῶν Μασάι μέ περίπου 450 μέλη. Τοῦς περισσότερους ἐξ αὐτῶν τοῦς ἔχουμε ἤδη βαπτίσει, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι κατχοῦνται.

“Ὅπως συμβαίνει πάντοτε, μέ τήν ἀφίξη τοῦ μικροῦ φορτηγοῦ τῆς Ἱεραποστολῆς σημαίνει συναγερμός χαρᾶς καί ἐλπίδας. Ἔτσι, λοιπόν, μόλις σταμάτησε τό φορτηγάκι, ἕνα τσοῦρμιο περίπου 100 μικρῶν παιδιῶν, ξεπε-

Κατά τή διάρκεια τῶν 25 χρόνων τῆς διακονίας μου στόν χώρο τῆς Ἱεραποστολῆς, ἔζησα πολλές χαρές ἀλλά γεύθηκα καί λύπες πού δοκίμασαν τίς ἀντοχές μου. Δύο φορές, ὅμως, ἔνιωσα τήν καρδιά μου κυριολεκτικά νά ραγίζει. Ἡ πρώτη ἦταν στίς Ἰνδίες, συγκεκριμένα στήν Καλκούτα, ὅταν τό 1992 βρῆκα πεταμένη ἀνάμεσα στά σκουπίδια τή μικρή Μαμόνι - Στυλιανή, ἐπρόκειτο γιά βρέφος μόλις ἐνός ἔτους. Στή δεύτερη, ἐν συντομίᾳ, θά ἀναφερθῶ παρακάτω.

Μέ τό μικρό φορτηγάκι τῆς Ἱεραποστολῆς νωρίς τό πρῶί ἐπισκεφθήκαμε τήν πόλη

τάχτηκαν από τό δάσος καί ἔφτασαν τρέχοντας κοντά μας. Πολύ γρήγορα μπήκαν στή σειρά καί ὅπως πάντοτε, ὑπομονετικά περίμεναν νά λάβουν τά δῶρα καί τίς εὐλογίες πού τοὺς μεταφέραμε.

Καθώς παρατηροῦσα τά παιδιά καί ἐνῶ ἐτοιμαζόμασταν μέ τοὺς συνεργάτες νά μοιράσουμε τά εἶδη τῆς ἀγάπης, ξαφνικά τό βλέμμα μου ἔπεσε στό βάθος. Στό δάσος τῆς σαβάνας ἀντίκρισα κάτι πού μέ συγκλόνισε. Ἕνα μικρό παιδάκι προχωροῦσε βῆμα-βῆμα, ἀργά καί μέ κόπο, πότε στηριζόμενο στό ἕνα καί μοναδικό ποδαράκι του καί πότε στό ξύλο πού κρατοῦσε στά χέρια του γιά νά τό βοηθᾷ. Ἀμέσως ἄφησα τά ἄλλα παιδιά καί μέ γοργά βήματα ἔφθασα κοντά του.

Μοῦ ἦταν ἀδύνατο νά κρατήσω τά δάκρυά μου. Ἕνα νήπιο πού οἱ σταγόνες τοῦ ἰδρώτα ἀπό τήν ταλαιπωρία, τόν κόπο καί τόν πόνο ἔτρεχαν σάν ποταμάκι στά φτωχικά του ρουχαλιάκια. Τό πῆρα στήν ἀγκαλιά μου καί τό ἔφερα γρήγορα στό φορτηγάκι τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἀφοῦ τοῦ δώσαμε καθαρὰ ρουχαλιάκια, βιταμίνες καί γλυκίσματα, εἰδοποίησα νά ἔρθουν οἱ γονεῖς του. Ἐφθασαν δύο νέοι ἄνθρωποι ἀπό τήν πρωτόγονη φίλη τῶν Μασάι, μέ ἕνα ἀκόμη μωράκι στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας· τά δάκρυά μου ἐνώθηκαν μέ τά δάκρυα αὐτῆς τῆς πονεμένης μάνας.

Κάναμε ἀμέσως ἕνα πρόγραμμα μέ τοὺς γονεῖς τοῦ μικροῦ Ἀντώνη, πού εἶναι μόλις τεσσάρων ἐτῶν. Τήν ἐπόμενη ἡμέρα κιόχια, ἦλθαν στό κρατικό νοσοκομεῖο τῆς πόλης, ὥστε νά ξεκινήσει τάχιστα τήν

ἀπαραίτητη ἰατρική προετοιμασία γιά τήν ἐγκατάσταση ἐνός τεχνητοῦ ἄκρου. Παλιότερα τό παιδί αὐτό θά εἶχε ἤδη πεθάνει ἐγκαταλελειμμένο στό δάσος. Σήμερα, ὅμως, ὑπάρχει ἐλπίδα γιά ὅλα τά παιδιά. Ἡ ἀγάπη, τό ἐνδιαφέρον καί ἡ βοήθεια ὄλων ἡμῶν κάνει θαύματα, δίνοντας προοπτική ζωῆς καί στά καταταλαιπωρημένα παιδιά τῆς Ἀφρικῆς.

Ἀποτέλεσμα τῆς πανελληνίας ἐκστρατείας ἀγάπης, ἦταν αὐτό τό παιδάκι πού ποτέ δέν εἶχε περπατήσει στή ζωή του, μετά ἀπό μιά συστηματική φυσιοθεραπεία διάρκειας περίπου 20 ἡμερῶν καί τήν κατάλληλη ἐξάσκηση, νά μπορεῖ νά κινεῖται μέ σχετική ἄνεση καί νά χαίρεται τή ζωή. Μπορεῖ πιά νά τρέξει, νά παίξει, νά πηγαίνει στό σχολεῖο καί νά ἐκκλησιάζεται προκειμένου νά δοξάζει τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι μιά μαρτυρία ἀγάπης, τόσο πρὸς τήν πρωτόγονη φυλή τῶν Μασάι, ὅσο καί σέ ὀλόκληρη τήν Ὀρθόδοξη οἰκογένεια τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς καί ἰδιαίτερως στίς ἑξι νέες Ὀρθόδοξες ἐνορίες τῆς περιοχῆς Μορογκόρο. Αὐτοί οἱ ἄνθρωποι βλέπουν πρώτη φορά τεχνητό ἄκρο.

Εὐχαριστῶ μέσα ἀπό τήν καρδιά μου ὄλους ὅσοι ἐξέφρασαν καί ἐκφράζουν τήν ἀγάπη τους καί τή συμπαράσταση στό ἔργο τοῦ Θεοῦ πού γίνεται στήν Ἱεραποστολή. Νά εἶστε ἅπαντες βέβαιοι, ὅτι ὄλοι μαζί μποροῦμε νά κάνουμε τό θαῦμα καί τό ὄνειρο πραγματικότητα.

† Ὁ Εἰρηνοπόλεως Δημήτριος

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ο ΦΤΩΧΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Τό πρόσωπο τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου
εἶναι χαρακωμένο
ἀπό τήν πείνα καί τή δίψα
πού νιώθει στό στομάχι του.

Ἡ φτώχεια δέν εἶναι κατάσταση
γιά κανένα θνητό.

Τόν κάνει -θεριό σκέτο-
νά τρέφεται μέ γρασίδι.

Ἡ φτώχεια εἶναι ἀδικη.

Ἄν τύχει νά πέσει σ' ἕναν ἄνθρωπο
παρά τήν εὐγενική του καταγωγή,
δέν ἔχει πρόσωπο γιά τόν Θεό.

Οικονομική συμβολή του Γραφείου Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κατά τό Α΄ τρίμηνο τοῦ ἔτους 2018

Ἀπό τό Γραφεῖο Έξωτερικῆς Ίεραποστολῆς ἐστάλησαν στίς Ίεραποστολικές χῶρες, τά κάτωθι ποσά:

Ναϊρόμπι (Κένυα):		Καμερούν:	
• Μισθοί 60 ἰθαγενῶν κληρικῶν	5.400	• Μισθοί 16 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.440
• Συντάξεις 18 κληρῶν κληρικῶν	810	• Συντάξεις 4 κληρῶν κληρικῶν	180
	6.210,00 €	• Ἐπίδομα ἱεραποστολικῶς ἐργαζομένου	200
			1.820,00 €
Νιέρι (Κένυα):		Τσάντ:	
• Μισθοί 40 ἰθαγενῶν κληρικῶν	3.600,00 €	• Μισθοί 2 ἰθαγενῶν κληρικῶν	180,00 €
Κισούμου (Κένυα):		Γκάνα:	
• Μισθοί 40 ἰθαγενῶν κληρικῶν	3.600,00 €	• Μισθοί 22 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.980
Μουάνζα (Τανζανία):		• Συντάξεις 7 κληρῶν κληρικῶν	315
• Μισθοί 43 ἰθαγενῶν κληρικῶν	3.870		2.295,00 €
• Ἐπιδόματα ἱεραποστολικῶς ἐργαζομένων	200	Ἀκτή Ἐλεφαντοστοῦ:	
• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	300	• Μισθός 1 ἰθαγενοῦς κληρικοῦ	90,00 €
	4.420,00 €	Σιέρα Λεόνε:	
Οὐγκάντα:		• Μισθοί 3 ἰθαγενῶν κληρικῶν	270,00 €
• Μισθοί 48 ἰθαγενῶν κληρικῶν	4.320	Νιγηρία:	
• Συντάξεις 9 κληρῶν κληρικῶν	405	• Μισθοί 23 ἰθαγενῶν κληρικῶν	2.070
• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	2.046,20	• Συντάξεις 5 κληρῶν κληρικῶν	225
	6.771,20 €	• Γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἐκ δωρεῶν	900
Κινσάσα (Κονγκό):			3.195,00 €
• Μισθοί 40 ἰθαγενῶν κληρικῶν	3.600,00 €	Μπενίν:	
Μπουρούντι:		• Μισθοί 5 ἰθαγενῶν κληρικῶν	450
• Μισθοί 4 ἰθαγενῶν κληρικῶν	460,00 €	• Συντάξεις 2 κληρῶν κληρικῶν	90
Μπραζαβίλ:			540,00 €
• Μισθοί 9 ἰθαγενῶν κληρικῶν	810,00 €		

Μαδαγασκάρη:

• Μισθοί 31 ιθαγενών κληρικών	2.790
• Επίδομα ιεραπ. εργαζομένου	200
	<hr/> 2.990,00 €

Ζάμπια:

• Μισθοί 2 ιθαγενών κληρικών	180,00 €
------------------------------	----------

Μαλάουι:

• Μισθοί 5 ιθαγενών κληρικών	450,00 €
------------------------------	----------

Κατάνγκα (Κονγκό):

• Μισθοί 61 ιθαγενών κληρικών	5.490
• Συντάξεις 3 κληρικών	135
• Επίδομα ιεραπ. εργαζομένου	200
	<hr/> 5.825,00 €

Ζιμπάμπουε:

• Μισθοί 7 ιθαγενών κληρικών	630,00 €
------------------------------	----------

Μοζαμβίκης

• Μισθός 1 ιθαγενούς κληρικού	90,00 €
-------------------------------	---------

Ντάρ Ές Σαλαάμ (Τανζανία)

• Μισθοί 17 ιθαγενών κληρικών	1.530,00 €
-------------------------------	------------

Κορέα:

• Μισθοί 8 ιθαγενών κληρικών	720
• Επίδομα ιεραποστολικώς εργαζομένου	200
	<hr/> 920,00 €

Ίνδία:

• Μισθοί 11 ιθαγενών κληρικών	990
• Επίδομα ιεραπ. εργαζομένου	200
	<hr/> 1.190,00 €

Ίνδονησία:

• Μισθοί 9 ιθαγενών κληρικών	810,00 €
------------------------------	----------

Φιλιππίνες:

• Μισθοί 8 ιθαγενών κληρικών	720,00 €
------------------------------	----------

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κατάνγκας κ. Μελέτιος ενημερώνεται γιά τήν πρόοδο τῶν ἐργασιῶν ἀνάγερσης Ἱεροῦ Ναοῦ ἀπό τόν Μοναχό καί ἀκαταπόνητο Ἱεραπόστολο στό Λουμουμπάσι π. Κύριλλο Γρηγοριάτη

Ἑρώτηση:

Μπορεί νά αναπτυχθεῖ τό φαινόμενο τοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ στίς ἱεραποστολικές χώρες τῆς Ἀφρική;

Ἀπάντηση:

Ἐθνοφυλετισμός, ὅπως τόν χαρακτήρισε ἡ Μεγάλη Σύνοδος τῶν Ὁρθοδόξων τό ἔτος 1872, εἶναι ἡ ἀξίωση χριστιανῶν ἑνός ἔθνους νά ἀποτελέσουν ἴδια ἀνεξάρτητη Ἐκκλησία ὄχι ἔνεκα κρατικῆς ἰδιαιτερότητας ἢ πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας καί αὐτοτέλειας, ἀλλά μόνο ἔνεκα ἐθνικῆς διαφορᾶς (Πρβλ. Ἀρχιμ. Βασ. Στεφανίδου, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*, Ἀθήναι 1970, σελ. 739). Ἔτσι ὁμως φθάνουμε στό ἀποτέλεσμα σέ μία περιοχῆ (ἐπαρχία, πόλη ἢ ἐνορία) ἑνός κράτους νά ἔχουμε δύο καί τρεῖς ἀρχιερεῖς ἢ ἱερεῖς, ἀπό τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας εἶναι γιά τοὺς Ἑλληνας Ὁρθοδόξους, ὁ ἄλλος γιά τοὺς Ρώσους Ὁρθοδόξους, ὁ τρίτος γιά τοὺς Οὐγκαντέζους Ὁρθοδόξους καί ὁ τέταρτος γιά τοὺς Τανζανούς Ὁρθοδόξους κ.ο.κ.

Αὐτό ὡστόσο ἀντίκειται στή γενική ἀρχή τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, κατά τήν ὁποία «Δύο ἴσα κυρίαρχα ἐκκλησιαστικά ὄργανα δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν συγχρόνως στήν ἴδια περιφέρεια. Π.χ. δύο ἐπίσκοποι στήν ἴδια ἐπισκοπή ἢ δύο μητροπολίτες στήν ἴδια ἐπαρχία» (βλ. Παν. Μπούμπη, *Κανονικόν Δίκαιον*, ἐκδ. «Γρηγόρη», Ἀθήνα 2002, σελ. 188. Ἡ βασική αὐτή ἀρχή στηρίζεται στοὺς ἡ καν. τῆς Α΄ καί ἱβ΄ καν. τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Συγκεκριμένως ὁ ἡ καν. τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου γιά τή διευθέτηση κάποιων ἀναλόγων προβλημάτων καταλήγει μέ τήν πρόταση «ἵνα μή ἐν τῇ πόλει δύο ἐπίσκοποι ὦσιν» (Γ. Ράλλη – Μ. Ποτῆ, *Σύνταγμα τῶν θείων καί ἱερῶν κανόνων*, τόμ. Β΄, Ἀθήνησιν 1852, σελ. 133). Καί ὁ ἅγιος

Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης στό «Πηδάλιον» ἐρμηνεύοντας τήν ὑπόδειξη αὐτῆ γράφει: «Διά νά μή ἀκολουθήσῃ τοῦτο τό ἄτοπον, νά ἦναι δύο ἐπίσκοποι εἰς μίαν καί τήν αὐτήν πόλιν» (σελ. 134).

Κατόπιν τούτου θά λέγαμε ὄχι ὅτι δέν μπορεῖ νά ἐμφανισθεῖ καί νά αναπτυχθεῖ καί στήν Ἀφρική τό φαινόμενο αὐτό τοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ, ἀλλά ὅτι δέν πρέπει νά ἐπιτραπεῖ νά ἐμφανισθεῖ καί νά αναπτυχθεῖ τό «ἄτοπον» αὐτό φαινόμενον, «τό ὁποῖον εἶναι (καί) παράνομον καί ἐμποδισμένον ἀπό τόν ἡ΄ τῆς α΄ συνόδου, καί ἀπό τόν ἱβ΄ τῆς δ΄» («Πηδάλιον», σελ. 39).

Δυστυχῶς τό φαινόμενο αὐτό ἔχει εἰσχωρήσει σέ ἄλλες περιοχές - κράτη τοῦ πλανήτη μας καί ἀποτελεῖ ἕνα δηλητηριώδη παράγοντα, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζει τοὺς Ὁρθοδόξους τῆς «διασπορᾶς» πού κατοικοῦν ἐκεῖ διεσπασμένους καί διηρημένους. Στίς περιπτώσεις αὐτές καί σέ ἀνάλογες οἱ πιστοί χριστιανοί, κληρικοί καί λαϊκοί, δέν πρέπει νά λησμονοῦν τή συγκινητική ἀρχιερατική προσευχή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τόν Πατέρα Του. Σ' αὐτήν Τοῦ ζήτησε «ἵνα πάντες ἕν ὦσιν» ὅλοι οἱ χριστιανοί, «ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ μέ ἀπέστειλας καί ἠγάπησας αὐτούς καθὼς ἐμέ ἠγάπησας» (Ἰω. 17,20-23). Ἔτσι εἶναι δυνατόν νά ἐπιτευχθεῖ καί ἡ ἐνότητα ὄλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων. Πρβλ. καί τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου (Γαλ. 3,28 καί Κολλασ. 3,11).

Παν. Ἰ. Μπούμπης

«τῶν δέ μαθητῶν καθὼς ἔκαστος ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

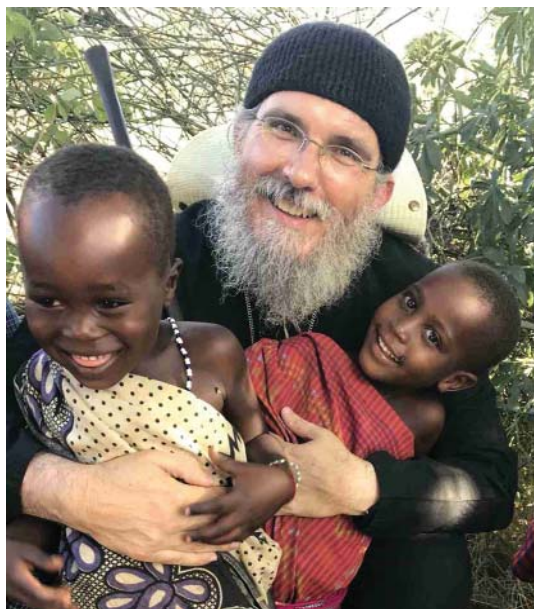
(Πράξ. ια' 29)

Ἀπό 01-01-2018 ἕως 31-03-2018 προσεφέρθηκαν στὸ Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τὰ παρακάτω χρηματικά ποσά γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ἀπὸ τοὺς:

Ananiadis Maria 611,75 • Ananiadis Maria 624,06 • Ἀβραμοπούλου Βασιλική 50 • Ἄγᾶ Ἀνδρέα 50 • Ἀγγελῆ Γεώργιο 50 • Ἀδελφὸ Π. 100 • Ἀερίδη Κων/νο 30 • Ἀθανασίου Παναγιώτα 5 • Ἀθανασόπουλο

Κων/νο 15 • Ἀλεξανδρᾶτο Γεράσιμο 50 • Ἀλεξανδρῆ Ἥλια 5 • Ἀναγνώστου Εὐάγγελιο 500 • Ἀναστασάκη Κ. Εἰρήνη 30 • Ἀνδρονικίδη Ἰωάννη 30 • Ἀντωνιάδου Σοφία 10 • Ἀντωνίου Εὐάγγ. 20 • Ἀντωνοπούλου Ἐριφύλη 15 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 329) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1763) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 337) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1062) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 450) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 343, 745) 60 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 190) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 697) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 325) 600 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 382) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 754) 15 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 356, 357) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 342, 749) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 513) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 477) 200 • Ἀνώνυμο (Α.Α.1779) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 327) 250 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1773) 20 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1770) 90 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1764) 5 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1760) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 25) 400 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1758) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1756) 20 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1755) 90 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1748) 20 •

Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 359) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 968) 350 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 746) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 756) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 766) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 774) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 777) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 776) 50 • Ἀρβαντιτίδου Αἰκατερίνη 150 • Ἀσυλο Ἀνιάτων 365 • Ἀσπῆ Ἐλένη 20 • Ἀττάρτ Ἀθανάσιο 10 • Αὐγερινὸ Μάξιμο 100 • Βαλῆ Βασιλική 20 • Βαρώνου Γιασεμῆ 50 • Βασιλοπούλου Σοφία 60 • Βέττα Γεωργία 40 • Βηλάκη Ἀργυρώ 20 • Βλάχου Ἀλεξάνδρα 20 • Βογιατζόγλου Ἐλένη 5 • Βόρδου Δέσποινα 50 • Βουκικλήρη Στέλλα 30 • Βουίγχαρη Πολύκαρπο 100 • Γαυρίδου Σοφία 50 • Γερογιώργη Ἀναστασία 70 • Γεωργιάδη Παναγιώτη 20 • Γιαμνιαδάκη Νικόλαο 100 • Γιανναρᾶ Μαρία 30 • Γιαννόπουλο Ἰωάννη 40 • Γιαννοπούλου Μαρία 25 • Γιαννοπούλου Παναγιώτα 20 • Γκανασούλη Ταξιάρχη 20 • Γκασδάγη Ἀντώνιο 20 • Γουργουρᾶ Ἀγγελική 20 • Δαμιανὸ Ἀναστάσιο 70 • Δανιηλίδη Χρῆστο 10 • Δεβλήτογλου Ἥλια 5 • Δεληγιώργη Κων/νο 10 • Δελλῆ Νικόλαο 50 • Δημητρακάκη Χαράλαμπο 15 • Δούγαλη Παναγιώτη 50 • Δούση Θεοδώρα 50 • Δρακάκη Μαθ. 100 • Δράκου Ἀδαμαντία 30 • Δρακουλάκη Μενέλαο 50 • Δρίζη Θεόδωρο

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀρούσας καὶ Κεντρικῆς Τανζανίας κ. Ἀγαθόνικος ἀγκαλιάζοντας δύο χαριτωμένα Ἀφρικανόπουλα

10 • Ἐλπιδοφόρο Ἰωάννη 50 • Εὐσταθίου Δάφνη 30 • Ζάρρου Μαρία 70 • Ζέρβα Νικ. Δημ. 30 • Ζηλιανάκη Ἐλένη 50 • Ζουμπουλόγλου Χρυσουγή 50 • Ζυγούρα Ἀνδρέα 15 • Ζυμπιρικάκη Ἀναστάσιο 5 • Ἡλία Εὐάγγελο 100 • Ἡλιοπούλου Γεωργία 50 • Ἡλιού Ἐλευθέριο 20 • ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΔΑΝΙΗΛΑΙΩΝ 20 • Θεοδωρακάκη Ζωζώ 50 • Θεοφιλοπούλου Ἀθανασία 10 • Ἱεροδιακόνου Ν. Ἀνδρέα 200 • Ἰωαννίδου Σταματούλα 30 • Κακαράτζα Ἀντώνιο 20 • Καλογήρου Κων/νο 100 • Καλοῦδη Γεωργία 50 • Καλιόβα Ἐλένη 100 • Καμπεζίδη Ἀντώνιο 150 • Κανδαράκη Ἀντώνιο 100 • Καντιδάκη Ἰωάννη 60 • Κάππη Ἀναστασία 80 • Καραγιάννη Αικατερίνη 5 • Καραγιάννη Ἐλπίς 100 • Καραγκούννη Παρασκευή 20 • Καραμβάλη Μυρσίνη 80 • Καραμπερόπουλο Ρήγα 50 • Καρατσιώλη Βασιλείο 15 • Κάρδαρη Νικόλαο 5 • Κατσίκη Ἀθανάσιο 30 • Κεκελέκη Εὐαγγελία 20 • Κηπουροῦ Βασιλική 200 • Κληρονόμο Ἰωάννη 100 • Κοκκινοφῶτα Κωστῆ 12 • Κόλλια Αικατερίνη 30 • Κοντοδήμου Κυρ. 55 • Κοντοδήμου Φαίδρα 75 • Κοπιτοπούλου Ἐλένη 20 • Κορακιανίτου Ἀγ. 400 • Κούγια Αικατερίνη 40 • Κουλαφέτη Ἄγγελο 20 • Κούλη Ἀγάπη 20 • Κουνιάκη Ἰουλίτσα 100 • Κουπαράνη Στέργιο 46 • Κούστα Ἀλκιθέα 100 • Κουτσογιάννη Δ. 80 • Κουτσούμπα Χρῆστο 10 • Κωνσταντοπούλου Βούλα 20 • Κωστοπούλου Παναγιώτα 20 • Κώτη Ἀντώνιο 100 • Κωτσάκη Ἀναστάσιο 10 • Λαϊνᾶ Θεοδώρα 450 • Λάππα Βασιλική 50 • Λάτση Χαράλαμπος 5 • Λειβαδοπούλου Ἀναστασία 50 • Λιβιεράτο Δημήτριο 10 • Λιβιεράτου Δήμητρα 50 • Λυκούργου Πηνελόπη 50 • Μαζωνάκη Ἐλένη 100 • Μακρῆ Φιλαρέτη 80 • Μάλλη Αικατερίνη 30 • Μάνθου Νικ. 100 • Μανώλη Χρῆστο 20 • Μαργέτη Αικατερίνη 50 • Μαυράκη Στέφανο 30 • Μελισσάρη Εὐάγγελο 30 • Μητροπολίτη Λαρίσης 100 • Μητρούδη Μαρία 25 • Μονή Ἀναλήψεως 30 • Μονή Σίμωνος Πέτρος 100 • Μονή Τιμίου Προδρόμου 10 • Μπαρσάκη - Λέρτα Φωτεινή 20 • Μπατάκα Ἀπόστολο 20 • Μπέκου Ἰωάννα 20 • Μπινίκο Νίκο 10 • Μπίρκου Ἄννα 40 • Μπιτσίκια Γεώργιο 20 • Μπουρνάκη Θ. 50 • Νάννου Εἰρήνη 50 • Νικολετόπουλο Διομήδη 100 • Νικοηλιάκου Μαρία 50 • Ξαπλαντέρη Ὀλυμπία 100 • Ο.Χ.Ε.Κ. Βύρωνος 200 • Οἰκόνου Εὐάγγελο 50 • Ὀμάδα Συμπαράστασης Ἱεραποστολῆς Αἰγίου 400 • Ὀμιλο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς 2.000 • Παναγιώτου Ἀνδριάντα 30 • Πανταζοπούλου Ἀδαμαντία 50 • Παπαγαβριήλ Παναγιώτη 30 • Παπαγεωργίου Βάγιο 30 • Παπαγιαννοπούλου Δέσποινα 50 • Παπαδόπουλο Ἰωάννη 50 • Παπαδόπουλο Χαράλαμπος 100 • Παπαδοπούλου Κική, γεωπόνος 50 • Παπαευθυμίου Ζωή 90 • Παπαζάνη Γεράσιμος 50 • Παπάζογλου Εὐγενία 500 • Παπαϊωάννου 50 • Παπανικολάου Μαίρη 30 • Παππᾶ Μαρία 50 • Παρλιάρου Ἐρασμία 50 • Παρτάλη Ἐλισάβετ 30 • Πασίδη Νίνα 150 • Πατίστη Φιλίτσα 100 • Πατούνα Ἐμ. 60 • Πατρινό Γ. Κ. 50 • Πατρινοῦ Εὐανθία 100 • Πατσογιάννη Δημήτριο 70 • Πέγιου Χαρίλεια

20 • Περισοράτη Κων/νο 100 • Πετρῆ Κώστα 10 • Πιπολιάκη Βασίλειο 200 • Πηλακούτση Ἀθ. 40 • Πηλατάκη Εἰρήνη 20 • Ποῦλλο Εὐθύμιο 10 • Ποῦλλο 10,69 • Πράσινο Νικόλαο 5 • Ράπη Παναγιώτα 20 • Ρήγου Ἀγγελική 15 • Ροδίτη Ἀριστοτέλη 50 • Ρόκα Χαράλαμπος 40 • Σαββίδη Παναγιώτη 71 • Σαραφίδη Νικόλαο 80 • Σέμμο Γεώργιο 50 • Σκαφίδα Ἀντώνιο 50 • Σκουλᾶ Ἐμμανουήλ 50 • Σολδάτο Ἰωάννη 50 • Σουγιάννη Πηνελόπη 50 • Σπάθη Θεόδωρο 20 • Σπανοῦδη Δήμητρα 100 • Σταθοράκη Χρυσούλα 100 • Σταμάτη Φακίτσα Μαρία 200 • Στέγγου Ζωή 100 • Στεφανίδη Νικόλαο 50 • Στρούμπα Παντελῆ 20 • Ταμπάκη Τίτη Ἐλένη 50 • Τελωνιάδου Πατρικία 10 • Τζαβέλλη Λούλα 50 • Τζήμα Ν. Δημήτριο 100 • Τζιά Γεωργία 5 • Τζίντζιο Γεώργιο 20 • Τζιρίτη Κωνσταντίνα 300 • Τηγάνη Πασχάλη Ἐλένη 5 • Τούση Ἄννα 150 • Τριανταφύλλου Εὐγενία 10 • Τσαπραζῆ Νικόλαο 100 • Τσιοκάνου Φρειδερίκη 100 • Τσότσου Μαρία 10 • Τσουγκράνη Βασιλική 10 • Τυριτίδου Αικατερίνη 20 • Φακλήρη Ἰωάννη 40 • Φούγια Κων/νο 200 • Φωτόπουλο Χρῆστο 10 • Χαμουρούδη Λαμπρινή 50 • Χανιωτάκη Εὐάγγελο 20 • Χαντζῆ Χαράλαμπος 50 • Χαρίση Θεοδώρα 1.000 • Χατζηγεωργίου Μαρία 50 • Χατζηγεωργίου Μιχαήλ 50 • Χατζησταυρίδου Ἀναστασία 20 • Χατζησταύρου Κων/νο 100 • Χριστόπουλο Παν. 200 • Ψαρουδάκη Παναγιώτα 50 • Ψηλολίγνου Αικατερίνη 100 • Ψιακούλια Ἀντώνιο 30.

Ἐπιμέλεια: Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«... ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν...» (Ἰωάν. 8,6) † Ὁ Καμερούν Γρηγόριος	2
«Πορεία ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Ἱεραποστολική Μεταμορφωτική Μαθητεία»: Τό Παγκόσμιο Συνέδριο Ἱεραποστολῆς στὴν Ἀρούσα τῆς Τανζανίας Πέτρος Βασιλειάδης	3
Μύρων Κτιστάκης, ὁ νέος Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας Ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο	5
Εἰς Μνημόσυον Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Στέφας Γ.Ε.Ι.	6
Ἱεραποστολικὴ Ἡμερίδα στό Ναύπλιο Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Ἀργολίδος	9
Συνοπτικὸ ἱστορικὸ τῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου Μ.Σ.Π.	10
Ὁμάδα γιατρῶν στὴν Ἱερά Μητρόπολη Κινσάσας Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Κινσάσας	15
Ρήξεις καὶ γέφυρες: Ἡ καινοτομία τῆς Ἱεραποστολῆς Θανάσης Ν. Παπαθανασίου	16
Εὐχαριστήρια Ἐπιστολὴ τοῦ Ἐπισκόπου Νυέρι κ. Νεοφύτου	20
Βαπτίσεις στὸν ποταμὸ Oubangui καὶ ἐπίσκεψη στοὺς Πυγμαίους Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Μπρανζαβίβη καὶ Γκαμπόν	21
Τὸ μάθημα τῆς Ἱεραποστολικῆς στό Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ ΕΚΠΑ Ε.Ν.Μ.	22
Ὁ μικρὸς Ἀντώνης... Ὁ Εἰρηνουπόλεως Δημήτριος	24
Ἀφρικανικὴ ποίηση	25
Οἰκονομικὴ συμβολὴ τοῦ Γρ. Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς	26
Νομοκανονικά Παναγιώτης Ἰ. Μπούμης	28
Δωρητές Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης	29
Ἐξώφυλλο - Ὁπισθόφυλλο: Ὁμαδικὸ ὑπαίθριο Βάπτισμα στὴ Μαδαγασκάρη. Οἱ νεοφώτιστοι ἐπιδεικνύουν μὲ χαρὰ τὸ χαρτί ποῦ ἀναγράφει τὸ νέο Χριστιανικὸ ὄνομά τους.	

Πάντα τὰ ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔτος ΑΖ΄, τεύχος 146, Ἄρ. - Μάιος - Ἰούνιος 2018
Τριμηνιαῖο Ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεῖ μὲ τρόπο υπεύθινον γὰ τὴς ὀρθόδοξης ἱεραποστολικῆς προσπάθειες ἀνά τὸν κόσμον.

* Ἐνημερώνει πᾶνον στήν πολὺμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, ποῦ περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μὲ ποικίλα προβλήματα καὶ χαρίσματα.

Ἰδιοκτησία: Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης-Διευθυντής: Ὁ Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντὴς κατὰ τὰ ἔτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Εὐάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰο. Γενναδίου 14 — Ἀθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.315 - 316. Fax 210-7272.310.

Συνδρομὴ γὰ 1 χρόνον:

Ἑσπεριζοῦ	€ 5
Κύπρου	€ 12
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Γιὰ τοὺς φοιτητὲς καὶ μαθητὲς:	€ 2,50
Τιμὴ τεύχους	€ 1,25

* Τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικὸ χαρακτήρα. Δὲν ἀποσκοπεῖ μόνον στήν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλὰ καὶ στὴ διαμόρφωση υπεύθυνης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτὲς προαιρετικῆς προσφορῆς γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ περιοδικοῦ.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Χρήστος Κοβαΐος.

Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρουονέρι Ἀττικῆς

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 37, No 146, Apr.-May-June 2018

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.

* To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. +3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοχ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
Αριθμός Άδειας
9

ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΘΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 3536

